Odmieniony!

Ponad **200** nowych porad i inspiracji

Mam Ogród

11/2026 LISTOPAD
Cena: 7,99 zł (w tym 8% VAT)

Szczęśliwe chwile wśród roślin

Chryzantemy w nowej odsłonie
Jak je sadzić, by tworzyły modne kolorowe kobierce

+ **Testujemy** grabie – nie tylko do liści!
Częste mity o przygotowaniach do zimy
Zielone pogotowie: czas na wielkie porządki
Chronimy rabaty przed dzikimi zwierzętami

Wspaniałe jesienne plony wędrują na nasz stół

Natura jeszcze nie zasypia!

Byliny, drzewa i krzewy, dzięki którym ogród tętni teraz życiem

KROK PO KROKU

Urządzamy oranżerię
Łatwy projekt + lista roślin

EKSTRA! Nasz kalendarz pomoże ci zaplanować pracę w listopadzie

ISSN 2353-3579 INDEKS 400394
9 772353 357605 11

Numer w sprzedaży do: 11.11.2026

REKLAMA

BEZPRZEWODOWY • 8 NARZĘDZI W 1 • GOTOWY DO PRACY W 30 SEKUND

PRZEŁOM 2026!

WYKONAJ PRACE W OGRODZIE Z LEKKOŚCIĄ

HEDGRO 8-W-1 MAX

Bezprzewodowe MULTI-NARZĘDZIE 8-w-1!

OD TRAWY, PRZEZ KRZAKI, PO GRUBE GAŁĘZIE – 1 URZĄDZENIE!

ZAMÓW ZA 299 zł
OFERTA DO WYCZERPANIA ZAPASÓW

AKUMULATOR LITOWO-JONOWY

HEDGRO 8-W-1 MAX zmienia 4-godzinną harówkę w 60-minutową przyjemność. 1 przycisk – 8 funkcji: kosa elektryczna, podkaszarka żyłkowa, nożyce do żywopłotu, piła ogrodowa, wykrawacz krawędzi, wykaszarka do zarośli, przycinarka teleskopowa do gałęzi, kosa do zboczy... **Zero kabli, zero benzyny, duża wygoda.**

Stalowe Ostrza: Tną twarde chwasty i małe krzewy

Tarcza Tnąca: Przycina krzewy i grubsze gałęzie

Plastikowe Ostrza: Koszą delikatną trawę

Podwójna Żyłka: Wykrawa idealne krawędzie i długą trawę

REGULOWANY TELESKOPOWY UCHWYT

W ZESTAWIE OTRZYMUJESZ:

- Narzędzie HEDGRO 8-W-1 MAX
- 2 akumulatory litowo-jonowe 1200 mAh (60 minut pracy)
- Uchwyt teleskopowy (80–120 cm)
- 4 typy ostrzy: stalowe/tarcza/plastik/żyłka
- Osłona bezpieczeństwa + kółka prowadzące + ładowarka
- PREZENT: Okulary + rękawice (wartość 49 zł)

Dlaczego warto używać multi-narzędzie HEDGRO 8-W-1 MAX?

Lekkie i przenośne: komfortowa praca nawet przez kilka godzin.

Regulowane i uniwersalne: 3 wysokości, 3 kąty, 4 ostrza – idealnie do każdego zadania.

Kompletny zestaw: zawiera elementy ochronne zapewniające bezpieczne użytkowanie.

Montaż = Klik-Klik-Start: Od pudełka do pracy w 5 minut – instrukcja obrazkowa.

3 RÓŻNE KĄTY NACHYLENIA OSTRZA

4 WYMIENNE TYPY OSTRZY W ZESTAWIE

KOMPAKTOWY I SKŁADANY

MOCNY SILNIK

LEKKIE I ŁATWE W OBSŁUDZE

Tylko do wyczerpania zapasów – cena 299 zł

Przytnij trawnik, zarośla i gałęzie SZYBKO I WYGODNIE

HEDGRO 8-W-1 MAX to jedyne narzędzie, którego potrzebujesz. Cisza (65dB), zero spalin, zero kabli. Bezprzewodowy, z wydajnymi akumulatorami Li-Ion, daje do 60 minut pracy!

- 4 wymienne ostrza – od precyzyjnych krawędzi po grube gałęzie (Ø25mm)
- Teleskopowy uchwyt 80-120cm – praca w wygodnej pozycji!
- Lekka konstrukcja – **2,3 kg***
- Poziom dźwięku zbliżony do cichej rozmowy (ok. 65 dB)

JESIENNA OFERTA TELEFONICZNA:
Zadzwoń i zamów za 299 zł!

PREZENT: okulary ochronne + rękawice (wartość katalogowa 49 zł)

EKSPRESOWA DOSTAWA KURIEREM
prosto do rąk własnych – 23 zł!
Płatność przy odbiorze – 0 zł przedpłaty

Zadzwoń TERAZ:
☎ 71 300 37 49
(Pon.-pt. 8:00-20:00, sob. i niedz. 9:00-20:00; standardowy koszt połączenia telefonicznego dla danego operatora)

* Masa urządzenia bez akumulatora.

Szczegóły oraz informacje dotyczące zwrotów i reklamacji dostępne są pod adresem sprzedawcy: Nargo Invest Sp. z o.o., ul. Żołnierzy i Armii Wojska Polskiego 10/B6, 81-383 Gdynia, +48 538448631, contactpl@globadvice.info. Regulamin: https://customers-statute.com/statute/pl/.

Mam Ogród

Spis treści

Witamy listopad!
4-5 Przyroda ma swój własny rytm
6-11 Kalendarz prac na cały miesiąc
18-19 Mój raj na ziemi
Dynie się do nas uśmiechnęły
52-53 Zwierz u płotu: jak chronić rabaty przed dzikimi gośćmi

Temat numeru
12-15 Ogród jeszcze nie zasypia

Gwiazda miesiąca
20-22 Odczarujmy chryzantemy

Nasze inspiracje
24-26 O czym szumią wierzby...
28-29 Na przekór jesieni – niech kwitną!
30-31 Letnie wspomnienia zostaną z nami
32-33 Biała dama jak malowana

Prawda czy mit
34-35 Grabić, ciąć, usuwać? Co warto o tym wiedzieć przed zimą

Zaprojektuj z nami ogród
36-37 Urządzamy oranżerię pełną zieleni

Przyjemność smakowania
38-43 Listopad hojny w pyszności, pełne witamin i kolorów

Praktycznie i z pomysłem
44-45 Regenerujące kuracje z miodem
46-47 Lifehacki ogrodnika
48-51 Zielone pogotowie
54-55 Listy do ekspertów

Testujemy dla Was
56 Poręczne grabie

Elżbieta Bożek
redaktor zarządzająca

Listopad w dobrym świetle

W tym wydaniu odczarujemy miesiąc, który zwykle wielu z nas kojarzy się z szarością, niepogodą i... melancholią. Pokażemy listopad pełen kolorów – z chryzantemami w roli głównej, które z roku na rok coraz śmielej zdobią jesienne rabaty i tarasy, tworząc piękną oprawę dla domu. Podpowiemy też, jak przygotować ogród na zimę, rozwiejemy popularne mity i wyjaśnimy, które zabiegi pomogą roślinom, a które mogą im zaszkodzić, więc lepiej poczekać z nimi do wiosny. Drodzy Czytelnicy, życzę Wam dobrego listopada i wielu powodów, by zajrzeć do Waszego wspaniałego ogrodu!

„Ogród późną jesienią przypomina, że odpoczynek jest częścią wzrostu."

Zaczerpnięte z mądrości ludowych

DLACZEGO WARTO PRENUMEROWAĆ MAM OGRÓD?

- Masz gwarancję stałej ceny magazynu.
- Czasopismo dostarczymy wprost do Twojego domu.
- Przesyłka listem ekonomicznym na terenie kraju jest DARMOWA!
- Nie zwlekaj, złóż zamówienie już teraz! Zadzwoń pod numer 67 210 86 05.

WYDANIE ELEKTRONICZNE

Nasz magazyn dostępny jest również w wersji elektronicznej – do czytania na smartfonach, komputerach i tabletach. Wszystko po to, aby mogli go Państwo zdobyć łatwo, szybko i przede wszystkim bezpiecznie. Po e-wydanie zapraszamy na stronę www.czytelnia.pl.

Adres
ul. Motorowa 1
04-035 Warszawa

Kontakt
ogrody@bauer.pl

Facebook
www.facebook.com/mam.ogrod

Prenumerata
tel. 67 210 86 05
67 354 16 05

Fot.: Adobe Stock

Przyroda *ma swój* własny rytm

O tej porze roku ogród wymaga jeszcze sporo uwagi. Uporządkuj go przed chłodnym odpoczynkiem oraz zadbaj o to, by rabaty, taras i dom zachwycały także wtedy, kiedy natura zwalnia.

Listopadowa aura oznacza definitywny koniec sezonu. Rośliny szykują się do zimowego snu, ale wiele z nich wciąż może cieszyć nasze oczy.

Gdy za oknem zimno i dni stają się krótkie, warto zaakceptować zmiany zachodzące w przyrodzie, przygotowując ogród do zimy oraz **poszukując piękna i pozytywów wszędzie, gdzie to tylko możliwe – nawet w liściach opadających z drzew**!

Naturalna kolej rzeczy

Liście symbolizują cykliczność i przemijanie. **Warto więc zadumać się na ich widok, ale także... sięgnąć po grabie!** Na szczęście nie trzeba usuwać ich wszystkich. W pewnych miejscach można je zostawić, a te wymagające usunięcia – pożytecznie wykorzystać.

Skąd lepiej sprzątnąć liście?

Ważne jest **usuwanie ich grubej warstwy z trawnika**, by nie odcinały dopływu światła do źdźbeł, powodując żółknięcie i osłabienie oraz narażając murawę na rozwój chorób. **Sprzątaj je także z chodników i ścieżek**, bo pod wpływem wilgoci z czasem stają się śliskie.

Nie muszą się zmarnować!

Na rabatach, pod drzewami i większymi krzewami część liści można zostawić. **Ochronią glebę przed mrozem i wysychaniem, a rozkładając się, poprawią jej strukturę.** Sterty liści zapewniają schronienie wielu organizmom – jeżom, ale także bezkręgowcom i owadom, np. biedronkom. Te zgrabione z trawnika warto wykorzystać **do zabezpieczenia kwiatów cebulowych** i gatunków, których części naziemne zanikają jesienią. Suche, zdrowe liście można **przekompostować, otrzymując ziemię liściową**, która doskonale nadaje się do poprawiania struktury podłoża, zatrzymywania wilgoci i ściółkowania. Pamiętaj też o zrobieniu sezonowych, liściastych dekoracji!

Fot: Adobe Stock

Kalendarz księżycowy 2026

XI

kiedy?		co?
1 NIEDZIELA	od godz. 5:18 Księżyc w Lwie	● Kończ zbiory późnej kapusty głowiastej przeznaczonej do przechowywania. ● Przyjrzyj się roślinom domowym. Możesz przestawić je bliżej okien, aby docierało do nich jak najwięcej światła, ale uważaj, by liście nie dotykały zimnej szyby.
2 PONIEDZIAŁEK	Księżyc w Lwie	● Zabezpiecz przed gryzoniami wejścia do piwnic, altan i spiżarni. ● Zacznij pędzić pietruszkę i szczypiorek na kuchennym oknie.
3 WTOREK	od godz. 9:27 Księżyc w Pannie	● Zabezpiecz drzewa owocowe przed zwierzętami. ● Zbadaj odczyn pH gleby i w razie potrzeby zwapnuj podłoże.
4 ŚRODA	Księżyc w Pannie	● Przekop grządki i pozostaw je w ostrej skibie. ● Rozłóż nad stawem siatkę. Ochroni je przed liśćmi i innym odpadkami, które podczas silnych wiatrów mogą znaleźć się w wodzie.
5 CZWARTEK	od godz. 15:38 Księżyc w Wadze	● Uporządkuj rabaty w warzywniku. ● Spuść wodę z rur i węży ogrodowych, żeby nie zamarzła. ● Wciąż regularnie zgrabiaj liście.
6 PIĄTEK	Księżyc w Wadze	● Wykonaj kopczykowanie róż, klematisów i innych pnączy, by pomóc im przetrwać zimę. ● Przenieś agapanty i skalice do chłodnego, jasnego pomieszczenia.
7 SOBOTA	od godz. 23:40 Księżyc w Skorpionie	● Pobrane sadzonki z pędów jaśminu, derenia czy ligustru zadołuj w wilgotnym dole wysypanym piaskiem. ● Okryj róże słomą, matą, agrowłókniną lub gałęziami iglaków.
8 NIEDZIELA	Księżyc w Skorpionie	● Przygotuj rabatę pod przyszły rozsadnik. Przekop ją i nawieź obornikiem. ● Sprawdź stan ogrodzenia i w razie potrzeby wzmocnij je, by ochronić ogród przed dziką zwierzyną.
9 PONIEDZIAŁEK	Księżyc w Skorpionie	● Zdejmij z podpór pędy winogrona oraz jeżyny bezkolcowej. Połóż je na ziemi i przykryj słomą lub gałęziami. ● Zabezpiecz okazy, które będą zimowały na balkonie lub tarasie.
10 WTOREK	od godz. 9:35 Księżyc w Strzelcu	● Podlewaj i zraszaj rośliny doniczkowe. ● Sprawdź, które rośliny w sadzie wymagają dodatkowego okrycia.

Twój planer na listopad

Na czym szczególnie warto się skupić w ogrodzie, gdy spadki temperatury są coraz bardziej odczuwalne?

Rośliny potrzebują powietrza – nie przykrywaj ich reklamówkami foliowymi!

Otul donice przed nadejściem zimy

Aby zabezpieczyć system korzeniowy roślin, **pojemniki warto otoczyć styropianem, słomianą matą lub workiem jutowym**. Nadziemne części okryj słomianym chochołem, workiem albo agrowłókniną. Dobrze zawiąż osłonę, aby nie opadała i była szczelna. Bez względu na to, jaki materiał wykorzystasz do ochrony roślin (zarówno w pojemnikach, jak i w gruncie), **pozostaw nieco luzu, by nie ściskał pędów**. To ważne, bo brak powietrza może wywoływać choroby. W miarę możliwości **donice warto przesunąć jak najbliżej ścian budynków**, aby były osłonięte przed wiatrem.

Legenda do kalendarza księżycowego: Rośliny owocowe; Rośliny liściowe; Rośliny korzeniowe; Rośliny kwiatowe; Fazy Księżyca: uwzględniono pełnię, nów oraz pierwszą i trzecią kwadrę

Zaplanuj płodozmian

Dzięki tej znanej od wieków metodzie **ziemia nie ulega wyjałowieniu**, a zatem może przez lata wydawać zdrowe i obfite plony. Płodozmian **zapobiega też gromadzeniu się konkretnych gatunków szkodników i chorób** w jednym miejscu. Warto więc stopniowo przenosić uprawy, unikając sadzenia po sobie warzyw z tej samej rodziny (**po strączkach nie sadź innych strączków, a po ziemniakach – innych roślin psiankowatych, takich jak pomidor czy papryka**). Na grządkach po kapuście zaplanuj np. marchew, cebulę czy sałatę, a po pomidorach – fasolę lub groch.

Sadzonki krzewów owocowych

Wybierz zdrowy okaz **czarnej, białej lub czerwonej porzeczki albo agrestu**. Zetnij pędy z tegorocznego wzrostu i skróć je do długości 15-20 cm, wykonując cięcie tuż pod pączkiem przy podstawie i ścinając pędy ukośnie nad górnym pączkiem. Gałązki **umieść w ziemi wzbogaconej kompostem tak, aby wystawała tylko 1/3 ich długości**, zachowując między nimi 20 cm odstępu. Utwardź podłoże. Jeśli sadzonki najpierw będą rosły w pojemnikach, każdą z nich umieść w małej doniczce wypełnionej ziemią uniwersalną i przenieś do zimnej miniszklarni.

Więcej ulubionych bylin

Jak łatwo rozmnożyć dziewanny, akanty i zawilce japońskie? Pobierając sadzonki z korzeni.

1 Gdy jesienią większość roślin przechodzi w stan uśpienia, warto wykorzystać ten czas na pozyskanie sadzonek. W przypadku wspomnianych bylin **należy wykopać ostrożnie część korzenia i ściąć kawałek jak najbliżej nadziemnej części rośliny**.

2 Pobrany fragment podziel na odcinki o długości 5-10 cm (**proste cięcia na górze i ukośne na dole**). Końcówki zanurz w ukorzeniaczu. Rośliny te świetnie reagują na takie rozmnażanie, bo ich korzenie są mięsiste i bardzo wytrzymałe.

3 **Sadzonki umieść w wielodoniczkach wypełnionych ziemią ze żwirem i podlej**. Przenieś je do miniszklarni i zapewnij stale delikatnie wilgotną glebę. Wiosną przesadź je do doniczek, w których będą rosnąć aż do wysadzenia do gruntu w kolejnym roku.

Dobry start dla pnączy

Sadząc je, zostaw 30-45 cm odstępu od ogrodzenia, by korzenie miały miejsce na swobodny wzrost, a samo pnącze nie było zbyt osłonięte od deszczu, który zapewni mu wilgoć. W odległości ok. 5 cm od płotu warto umieścić trejaż (pochylając go w stronę muru, by ułatwić roślinie pięcie się po nim) i podwiązać najsilniejsze pędy.

Czas zabezpieczyć rośliny przed nadchodzącym mrozem i pomyśleć o przyszłorocznych uprawach.

Fot.: BAUER (3); materiały redakcyjne/Al; Shutterstock (2)

Kalendarz księżycowy 2026

XI

kiedy?		co?
11 ŚRODA	Księżyc w Strzelcu	● Przy sprzyjającej pogodzie przeprowadź po raz ostatni w sezonie oprysk brzoskwiń preparatem Miedzian 50 WP. ● Sprawdź stan owoców w spiżarni i usuń te z objawami chorób przechowalniczych.
12 CZWARTEK	od godz. 21:27 Księżyc w Koziorożcu	● Nastaw wino. ● Skontroluj uprawy i zetnij części roślin porażone przez choroby. ● Uporządkuj rabarbar.
13 PIĄTEK	Księżyc w Koziorożcu	● Zabezpiecz byliny przed niskimi temperaturami. Osłoń je stroiszem lub słomą albo rozłóż na ziemi ściółkę z trocin, suchych liści czy kory. ● Okryj pnącza oraz krzewy wrażliwe na przemarzanie.
14 SOBOTA	Księżyc w Koziorożcu	● Sprawdź stan roślin pozostawionych na trasie lub balkonie: czy nie zostały zaatakowane przez jakieś szkodniki albo ziemia nie jest zbyt przesuszona.
15 NIEDZIELA	od godz. 10:23 Księżyc w Wodniku	● Zadbaj o ścieżki, by były czyste i bezpieczne. Oczyść je z opadłych liści i mchu. ● Zbierz pasternak, skorzonerę, chrzan i zioła korzeniowe.
16 PONIEDZIAŁEK	Księżyc w Wodniku	● Przyjrzyj się drzewom. Usuń pędy oraz liście porażone brunatną zgnilizną drzew pestkowych i ziarnkowych. ● Jeśli jeszcze nie masz w ogrodzie karmników dla ptaków, zamontuj je.
17 WTOREK	od godz. 22:19 Księżyc w Rybach	● Za pomocą pH-metru sprawdź odczyn gleby. W razie potrzeby przeprowadź wapnowanie podłoża. ● Wykonaj pierwszy przegląd przechowywanych bulw, cebul i kłączy.
18 ŚRODA	Księżyc w Rybach	● Zadbaj o szklarnie i tunele. Sprawdź stan folii i zdejmij ją na zimę, by nie uszkodził jej mróz, śnieg czy wiatr. ● Skontroluj, jak rośliny domowe radzą sobie z suchym powietrzem w ogrzewanych pomieszczeniach.
19 CZWARTEK	Księżyc w Rybach	● Stopniowo zbieraj jarmuż. Spokojnie może zimować w gruncie. ● Obwiąż sznurkiem cyprysiki i żywotniki, by zabezpieczyć pędy przed wyłamywaniem pod ciężarem śniegu.
20 PIĄTEK	od godz. 6:52 Księżyc w Baranie	● Na przygotowanych wcześniej zagonach wysiej warzywa ozime. ● Opryskaj brzoskwinie, by uchronić je przed kędzierzawością liści.

Gdy minie piękno pelargonii

Aby przetrwać zimę, potrzebują schronienia w pomieszczeniu z niską, lecz dodatnią temperaturą.

Najlepiej przenieść je w bezpieczne miejsce jeszcze przed nadejściem pierwszych przymrozków. Delikatnie **przytnij wierzchołek łodygi i usuń uschnięte lub żółte liście**. Rośliny, które rosły w ogrodzie albo w mieszanych nasadzeniach doniczkowych, należy wykopać, a ich łodygi ściąć o 1/2 albo 2/3. Następnie wsadź je do możliwie najmniejszych doniczek i **podlewaj: pierwszy raz dość obficie, a później tak, by podłoże w czasie zimy było tylko lekko wilgotne**. W takich warunkach pelargonie powinny przetrwać do następnego sezonu w dobrej kondycji.

Uporządkuj grządki z rabarbarem

Gdy roślina ta przechodzi w stan uśpienia, jej liście i łodygi więdną. **W miarę jak żółkną i opadają, należy je wykręcać z korony.** Warto to robić nie tylko ze względów estetycznych, w trosce o nienaganny warzywnik – dzięki temu zabiegowi ślimaki nie znajdą w nim wartych uwagi kryjówek i przy okazji nie rozprzestrzenią się na inne okazy. Niebawem rabarbar będzie się nadawał do wykopania i podzielenia większych kęp.

Fot.: materiały redakcyjne/AI; Pelargonium for Europe; Shutterstock (4)

Róże pod kontrolą

Gdy pojawią się pierwsze przymrozki, rośliny obsyp ziemią. **Tak uformowane kopczyki będą stanowiły dodatkową warstwę izolacyjną**, chroniącą korzenie przed przemarzaniem. Najlepiej, by zabezpieczały róże aż do kwietnia – wówczas można je rozgarnąć, rozsypując nadmiar ziemi na rabacie. **Młode i wrażliwsze okazy (zwłaszcza kwitnące na pędach dwuletnich) przy niższych temperaturach warto okryć włókniną**, by nie uszkodził ich mróz.

Podstawę róż można zabezpieczyć ziemią albo kompostem, drobną, przekompostowaną korą, zrębkami drewna lub odkwaszonym torfem.

Przerywanie sałaty

Po wczesnym jesiennym wysiewie sałaty powinny już ładnie rosnąć. **Gdy osiągną ok. 4 cm wysokości, warto poprzerywać sadzonki**, robiąc więcej miejsca dla docelowych roślin, które dzięki temu będą mogły maksymalnie się rozwinąć. **Wyrwane roślinki nie muszą się zmarnować** – można zrobić z nich sałatkę. Gdy nadejdą nocne przymrozki, **warto rozważyć przykrycie sałaty kloszem**. Pamiętaj jednak, by od czasu do czasu w pogodny dzień podnieść osłonę, aby sałata miała dostęp do świeżego powietrza.

Seler korzeniowy

Warzywa są gotowe do zbioru w październiku, ale można zostawić je w ziemi do momentu, gdy będą nam potrzebne. Jeśli jednak w ogrodzie grasują ślimaki, warto rozważyć wykopanie selerów i umieszczenie ich w spiżarni, by zapobiec ewentualnym uszkodzeniom.

Miłe niespodzianki

Przy okazji jesiennych porządków **poszukaj mrozoodpornych siewek, które pojawiły się samoistnie na rabatach**, np. naparstnic czy dziewanny. Młode rośliny warto przenieść na odpowiednie, docelowe stanowisko, dzięki czemu zyskasz szansę na ich zdrowy rozwój.

Meble ogrodowe

Zanim nadejdzie zima, warto zabezpieczyć nie tylko rośliny, ale także ławki, stoły i krzesła – **czas przenieść je do suchego, przewiewnego miejsca.** Drewniane meble umyj, osusz i zaimpregnuj. Metalowe – po umyciu warto zabezpieczyć preparatem antykorozyjnym. Jeśli są zamontowane na stałe albo zbyt ciężkie (lub nie masz na nie miejsca pod dachem), przykryj je. **Najlepiej sprawdzą się specjalne pokrowce, które chronią przed opadami, lecz przepuszczają powietrze**, co zapobiega powstawaniu pleśni. Dobrze, jeśli mają ściągacze lub sznurki, dzięki którym nie zerwie ich wiatr.

Kalendarz księżycowy 2026

XI

kiedy?		co?
21 SOBOTA	Księżyc w Baranie	● Pobierz zrazy do szczepienia. ● Zabezpiecz trawę pampasową i inne wysokie gatunki, związując źdźbła w snopek.
22 NIEDZIELA	od godz. 11:10 Księżyc w Byku	● Uzupełnij braki w ściółce. Wysyp korę, trociny. ● Sprawdź okrycia hortensji i rododendronów.
23 PONIEDZIAŁEK	Księżyc w Byku	● Na przygotowanych wcześniej grządkach wysiej marchew i pietruszkę ozimą. ● Jeśli ziemia nie jest jeszcze zamarznięta, to ostatni moment na posadzenie tulipanów.
24 WTOREK	od godz. 12:10 Księżyc w Bliźniętach	● Rozłóż obornik pod drzewkami i krzewami jagodowymi. ● Zachowuj czystość trawników. Grab liście i darń, niszcząc filc.
25 ŚRODA	Księżyc w Bliźniętach	● Sprawdź zabezpieczenie pni drzew przed gryzoniami. ● Przy dodatniej temperaturze podlej gatunki zimozielone.
26 CZWARTEK	od godz. 11:52 Księżyc w Raku	● Obficie podlej i nawieź rośliny doniczkowe. Co jakiś czas spulchniaj podłoże. ● Zabezpiecz meble ogrodowe.
27 PIĄTEK	Księżyc w Raku	● Puste rabaty wyściel kompostem lub obornikiem i głęboko przekop. Ziemię zostaw w ostrej skibie. ● Pobierz sadzonki korzeniowe bylin.
28 SOBOTA	od godz. 12:21 Księżyc w Lwie	● Przyjrzyj się gałęziom i koronom drzew. Uszkodzone od razu usuń. ● Pobierz sadzonki pędowe z roślin, np. na żywopłoty.
29 NIEDZIELA	Księżyc w Lwie	● Pod tunelami i w szklarniach sadzimy rozsadę sałaty szklarniowej. ● Wyczyść narzędzia i przeprowadź konserwację sprzętu ogrodniczego.
30 PONIEDZIAŁEK	od godz. 15:12 Księżyc w Pannie	● Z pędów drzew owocowych zbierz i zniszcz oprzędy larw motylicy brudnicy nieparki (brązowe naloty) oraz kuprówki rudnicy (gniazda z zaschniętych liści).

Więcej zimozielonych okazów

Uprawa roślin z samodzielnie pobranych sadzonek to ciekawe i satysfakcjonujące zajęcie. Wyhoduj nowe, darmowe krzewy!

1 Listopad to dobry moment na **rozmnożenie gatunków zimozielonych, takich jak bukszpan czy laurowiśnia**. Za pomocą ostrego noża pobierz sadzonki z tegorocznych pędów. Przytnij je na 5-7,5 cm tuż pod oczkiem i usuń niżej rosnące liście.

2 **Jeśli krzew ma duże liście, zmniejsz je o połowę.** Ograniczy to parowanie i utratę wilgoci. Następnie sadzonki zanurz w preparacie ukorzeniającym i umieść w wielodoniczkach wypełnionych pół na pół ziemią uniwersalną i perlitem lub wermikulitem.

3 Młode roślinki potrzebują odrobiny ciepła. **Najlepiej wstawić je do inspektu, podlać i przykryć czystą folią**, by zwiększyć wilgotność powietrza wokół nich. Podłoże powinno być cały czas wilgotne, ale kontroluj uprawę, aby rośliny nie gniły.

Stwórz swoją prywatną winnicę

Uprawa winorośli jest dość prostym przedsięwzięciem. **Osłonięty, słoneczny ogród oraz dobrze przepuszczalna gleba to już połowa sukcesu!** Aby posadzić krzew, wykop dołek o średnicy ok. 90 cm i głębokości 60 cm. Wzbogać podłoże dużą porcją kompostu, nawozu z liści lub obornika. Następnie **bryłę korzeniową osadź tak, by znajdowała się nieco głębiej niż była posadzona pierwotnie**. Zasyp dołek, podlej i ok. 30 cm od rośliny zamontuj podpory. Na koniec glebę warto wyłożyć plandeką lub ściółką, aby zatrzymać wilgoć w ziemi i ograniczyć rozwój chwastów.

Fot.: BAUER (3); Shutterstock (3)

Pracuj mądrze – dbaj o zdrowie

Aby uniknąć przeciążenia kolan czy dłoni, **pamiętaj o rozsądnym planowaniu zadań oraz przerwach i odpowiedniej pozycji ciała**. Uporczywe schorzenia skonsultuj z lekarzem. Zawsze jednak warto mieć pod ręką **maść z wyciągami z roślin, które przyspieszają regenerację**, działają przeciwzapalnie i antyobrzękowo – zwłaszcza jeśli na co dzień zmagasz się z bólem stawów lub dolegliwościami reumatycznymi.

Kontroluj rośliny uprawiane w domu. Co prawda nie grozi im panujący na zewnątrz chłód, ale sezon grzewczy bywa dla nich trudny.

By ścieżki nie były śliskie

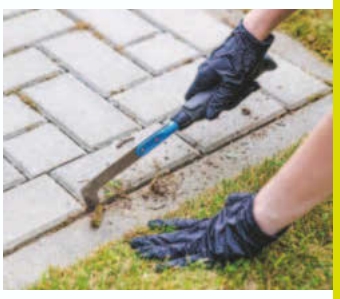

Zamieć liście i **usuń mech spomiędzy płytek** – najlepiej użyć do tego wąskiego ostrza. **Upewnij się także, że znajdujące się w pobliżu rynny są drożne**, dzięki czemu nie będzie się z nich wylewać nadmiar wody na nawierzchnię.

Wapnowanie ziemi

Wiele warzyw wymaga obojętnego lub lekko kwaśnego podłoża. Ziemia w polskich ogrodach zwykle jest kwaśna, ale oczywiście nie jest to regułą. Warto więc zbadać odczyn pH gleby i w miarę potrzeby rozsypać na grządce wapno, a następnie przekopać je widłami. Zabiegu nie wykonuje się co roku, lecz co 2-4 lata.

REKLAMA

STOP reumatycznym bólom stawów

REUMA BLOK AKUT FORTE

Ból stawów od czasu do czasu dokucza każdemu. Jeśli jednak odczuwasz go podczas codziennych czynności, nie możesz rano wstać z łóżka lub masz ograniczenia w uprawianiu sportu, jest to znak ostrzegawczy poważniejszego problemu, którego nie należy bagatelizować.

- Zmniejsz reumatyczne bóle stawów dzięki **REUMABLOK® AKUT FORTE**, maści zawierającej borowinę, czyli torf leczniczy, który jest jednym ze sprawdzonych środków na bóle stawów, mrowienie i drętwienie.
- Dodatkowo zawarte naturalne ekstrakty z żywokostu, tarczycy bajkalskiej, rozmarynu i bazylii aktywują naturalne mechanizmy przeciwzapalne, łagodzą obrzęki oraz wspomagają regenerację stawów, a regularny masaż maścią rozluźnia zesztywniałe stawy i poprawia ich ruchomość.
- Ten wyrób medyczny jest skuteczny zarówno w przypadku reumatycznych bólów stawów, jak i w chorobach wyrodnieniowych stawów oraz w przypadku ich przeciążenia.

Producent: Simply You Pharmaceuticals a.s.
Podmiot odpowiedzialny za reklamę: Simply You Poland sp. z o.o.

SimplyYou Poland

To jest wyrób medyczny. Używaj go zgodnie z instrukcją używania lub etykietą.

Miskanty, rozplenice czy trzcinniki zmieniają nieco swój wygląd, ale mogą zdobić ogród przez całą jesień i zimę. Zwykle więc ścina się je dopiero wiosną, a okazy o miękkich źdźbłach późną jesienią związuje się w snopki (trzcinniki są sztywne, więc tego nie potrzebują).

Ogród jeszcze nie zasypia

O tej porze roku jest znacznie mniej kwiatów niż wiosną i latem, ale natura wciąż może zachwycać – trzeba tylko jej na to pozwolić, uprawiając odpowiednie rośliny.

Świat powoli szykuje się do zimowego odpoczynku, lecz na rabatach dużo się jeszcze dzieje.

Sztuka przemijania

Kiedy kończy się sezon, wraz z każdym chłodniejszym porankiem zmienia się charakter ogrodu. Soczystą zieleń zastępują przygaszone brązy, rdzawe czerwienie i złoto. Słońce, które jeszcze niedawno długo utrzymywało się na niebie, schodzi niżej, a jego światło staje się miękkie i rzuca dłuższe cienie. Gdy pojawiają się poranne mgły, ogród wygląda wręcz teatralnie. Natura nie buduje już swojej atrakcyjności głównie na kwiatach – choć niektóre gatunki wciąż jeszcze kwitną, więc warto się nimi cieszyć.

Jesień ma własny rytm

Jest mniej intensywna, ale za to bardziej nastrojowa. Jeśli w twoim ogrodzie brakuje atrakcyjnych o tej porze roku roślin, zaplanuj ich uprawę, a teraz zbuduj nastrój za pomocą dekoracji, gry światła i cienia oraz... ćwicz się w uważności na detale. Zatrzymaj się na chwilę, posłuchaj deszczu, obserwuj ptaki albo spójrz na oświetlony ogród z okna, kiedy wcześnie zapada zmrok. Teraz wyraźniej da się dostrzec to, co latem często pozostaje tłem.

Gra kształtów i kolorów

- Aby jesienny ogród tętnił życiem, **uprawiaj długo kwitnące byliny oraz drzewa i krzewy o ozdobnych owocach i przebarwiających się liściach**.
- Oprócz jaskrawych korali irgi, skimmii, berberysu czy ognika, **warto postawić na pięknotkę wytwarzającą owoce w znacznie rzadziej spotykanym fiolecie**. Należy ją sadzić w osłoniętym od wiatru i nasłonecznionym miejscu.
- Spośród mniej znanych drzew, które grają długi, ognisty spektakl, **najciekawszy wydaje się ambrowiec balsamiczny**. Wymaga średnio żyznej, przepuszczalnej gleby i sporej wilgotności. Młode okazy trzeba okrywać na zimę.
- **Marząc o pięknej jesieni, nie zapominaj o żurawkach!** Aby zachwycać zwartą kępą liści, potrzebują półcienistego miejsca z próchniczą, przepuszczalną i wilgotną glebą.
- Z rabat wciąż jeszcze mogą uśmiechać się do nas **nie tylko astry i wrzosy, ale także malownicze zawilce japońskie**, które doskonale komponują się z trawami ozdobnymi. Najlepiej sadzić je wiosną (ewentualnie wczesną jesienią), a co kilka lat po kwitnieniu warto dzielić ich kępy.

Pięknotka najlepiej rośnie w glebie zasobnej w składniki pokarmowe i dobrze utrzymującej wilgoć.

Wieloletnie ambrowce oprócz barwnych liści zachwycają też kulistymi owocostanami, które utrzymują się przez zimę.

Poznaj gatunki, dzięki którym naprawdę można zakochać się w jesieni. W ich otoczeniu nawet brak słońca nam niestraszny!

Kwitnące latem żurawki jesienią wciąż pozostają atrakcyjne ze względu na żółte, limonkowe, pomarańczowe, różowe, czerwone lub bordowe liście.

Gdy zawilce stracą urok, przytnij je tuż przy ziemi i wyłóż ściółkę z liści, kompostu lub kory.

Ozdobą rabat mogą być też rośliny, które barwne kwitnienie mają już za sobą. Z suchych hortensji, jeżówek czy rudbekii ucieszą się również owady i ptaki.

Jesień zagląda do wnętrz

- **Niech wszystko to, co zdobi ogród, stanie się inspiracją dla domowych aranżacji.** Dzięki nim czas spędzany w mieszkaniu będzie znacznie przyjemniejszy.
- **Udekoruj stół, kominek czy parapet** owocami, małymi dyniami, liśćmi, gałązkami oraz trawami, zestawiając je z naturalnymi materiałami: **drewnem, wikliną i ceramiką**.
- Sięgnij także po poduszki, obrusy i ściereczki kuchenne **w ciepłych barwach oraz z sezonowymi wzorami**.
- Wykorzystaj różnego rodzaju **figurki, np. w kształcie grzybów**. Zarówno przy nich, jak i przy tekstyliach, warto jednak zachować umiar, by uzyskać elegancki, niewymuszony efekt.
- Nie zapomnij o tarasie oraz wejściu do domu. Duże donice i **kosze wypełnione wrzosami, astrami, chryzantemami czy trawami ozdobnymi** są niezwykle efektowne, ale gdy po sezonie natura jest spokojniejsza, tym **mocniej mogą wybrzmieć drobne, jesienne akcenty**.
- Warto zadbać o to, by domowa atmosfera dawała nam radość, którą w minionych miesiącach zapewniał nam ogród.

Sezonowe rośliny i naturalne dodatki sprawiają, że osłonięty taras wciąż jest przyjemnym miejscem, w którym można odetchnąć.

Błyszczące owoce dziurawca podczas uroczystości mogą zdobić bukiety lub… talerze.

Zawsze jest dobra pora na wianek, ale jesień w tej kategorii nie ma sobie równych!

Ceramiczne grzybki otoczone mchem w drewnianej skrzyni zachwycają i małych, i dużych.

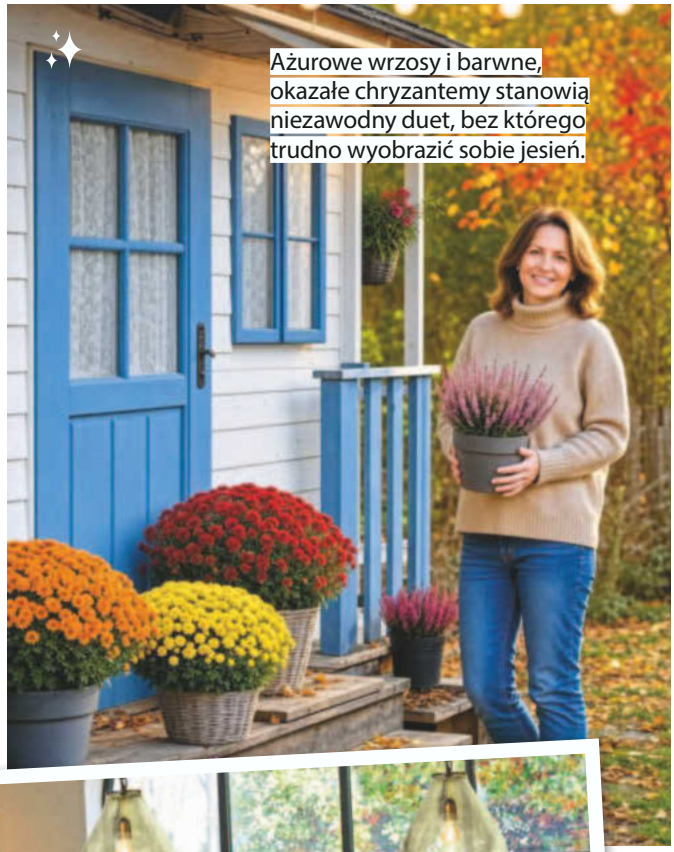

Ażurowe wrzosy i barwne, okazałe chryzantemy stanowią niezawodny duet, bez którego trudno wyobrazić sobie jesień.

Spotkania przy stole mogą umilać nam bukiety z suszonych kwiatów. Dobrze komponują się zarówno z jasną zastawą, jak i z czerwonymi talerzami i filiżankami.

Gdy jesień zajrzy przez okno do twojego domu, nie bój się zaprosić jej do środka! Wypełni go ciepłymi barwami i energią, która sprzyja relaksowi.

Dekoracje, które rozpraszają mrok

Przyciągają spojrzenie

• W jesienne dni ogród szybko pogrąża się w ciemności, dlatego warto zaplanować oświetlenie, które ożywi go po zachodzie słońca.

• **Wykorzystaj światło do podkreślania tych elementów, które również w ciągu dnia są ważne dla kompozycji ogrodu**: ciekawego pokroju drzewa, dekoracyjnych owoców na krzewie, efektownej rabaty czy rzeźby.

• Oświetlenie warto projektować w taki sposób, **by móc cieszyć się ogrodem, obserwując go przez okno** z kuchni czy z salonu.

Sezonowość ozdób

• Podobnie jak podczas planowania upraw bierzesz pod uwagę terminy, w jakich kwitną czy dojrzewają określone rośliny, tak też **dekoracje najlepiej dobierać do pór roku**.

• Warto mieć zamontowane stałe oświetlenie ścieżek, schodów i rabat, ale elementy dostosowane do aktualnych okoliczności pozwalają tworzyć wyjątkowe aranżacje.

Klimatyczny zakątek

• Choć szybko robi się ciemno, to nie znaczy, że nie można już cieszyć się piciem gorącej herbaty na świeżym powietrzu.

• **Udekoruj taras romantycznymi świecami, lampionami czy girlandami** i zadbaj o ciepłe ubranie, a przekonasz się, jak chętnie będziesz wracać do tego spokojnego zakątka!

Miękkie światło świec i stylowych latarenek zapewnia wyjątkowo przytulną atmosferę.

Kwestie techniczne

• **Lepiej wybierać modele o niskiej mocy.** Zbyt intensywne oświetlenie może wywoływać dyskomfort, zamiast relaksować.

• Lampy powinny nam się podobać i pasować do stylu ogrodu, ale **najważniejsze jest, by nadawały się do stosowania na zewnątrz**.

Tu wciąż toczy się życie

- Zamiast smucić się długimi deszczami, wykorzystaj je do jesiennych zachwytów, montując **dekoracyjne łańcuchy deszczowe (zdj. obok) odprowadzające wodę z rynien dachowych**.
- Mogą mieć one rozmaite formy. Zwykle są to połączone ze sobą miedziane kubeczki bez dna w kształcie kwiatów. **Woda przepływa nimi do beczki spustowej lub innego zbiornika, tworząc spektakularny efekt.**
- Gdy grządki i rabaty pustoszeją, **do ogrodu wciąż zaglądają ptaki**. Chętnie przysiadają na gałęziach drzew oraz krzewów i zaglądają w gęstwiny, poszukując schronienia i pożywienia.
- Jeśli chcesz cieszyć się widokiem kosów, jemiołuszek, gili, kwiczołów i wielu innych skrzydlatych gości, **zadbaj o to, by w ogrodzie rosły: irga, głóg, berberys, ognik szkarłatny, jarząb pospolity** lub inne gatunki obsypujące się barwnymi kuleczkami.
- Obserwuj też zmiany zachodzące na rabatach. **Doceniaj zarówno przebarwiające się liście** roślin, jak i letnie kwiatostany, które **zasychają na rabatach lub pokrywają się szronem** malowanym przez jesienne przymrozki.

Łańcuchy deszczowe najlepiej montować na tarasie, blisko okna lub przed wejściem – aby móc często widzieć i słyszeć spływającą wodę.

Usiądź wśród miękkich poduch, okryj się kocem i świadomie zauważaj zmiany, jakie zachodzą w ogrodzie.

Jesień uczy uważności. To dobry moment, by zwolnić, spojrzeć na świat z nieco innej perspektywy i poczuć płynący z natury spokój.

Nasze działki odwiedzają zarówno te ptaki, które nie odleciały do ciepłych krajów, jak i osobniki, które przybyły do Polski z mroźnej północy.

Krzewy różane pokryte warstwą szronu wyglądają naprawdę bajecznie!

Fot.: Adobe Stock (4); HBV Interior; HBV KG; materiały prasowe/Loberon (2); materiały redakcyjne/Alt-Shutterstock (9)

Ogród zaczyna się od dobrych roślin

W naszej szkółce produkujemy drzewa i krzewy owocowe, sadzonki leśne oraz rośliny ozdobne. Odkryj naszą ofertę i zamów wygodnie **online**.

DRZEWA OWOCOWE
jabłonie, grusze, śliwy, wiśnie i wiele innych

KRZEWY OWOCOWE
porzeczki, agrest, maliny, aronie, borówki i wiele inych

SADZONKI LEŚNE
sosna, świerk, dąb, brzoza, buk i wiele innch gatunków

NASZA SZKÓŁKA W LICZBACH

15 ha powierzchni szkółki
2 mln roślin produkowanych rocznie
Od 2007 r. rozwijamy naszą pasję
4,8/5 ponad 10 tys. opinii

SKLEP INTERNETOWY *z wygodną wysyłką*

- Zamawiaj 24/7
- Wybieraj spośród wielu roślin
- Otrzymuj rośliny bezpiecznie zapakowane
- Zamów dostawę pod wskazany adres

Sadowniczy – rośliny to nasza specjalność. **Dziękujemy za zaufanie!**

Zobacz pełną ofertę i wybierz rośliny dla swojego ogrodu!

* Kod można wykorzystać od 14 października do 30 listopada 2026 r. Dotyczy całego zamówienia i nie łączy się z innymi rabatami.

Dynie się do nas uśmiechnęły

Anna Calik-Kaczor z tatą, kuzynem oraz przyjaciółką stworzyli farmę, która od pierwszego – deszczowego – otwarcia przyciąga prawdziwe tłumy.

Autorka: Magdalena Szumiec

– Jestem szczęściarą, że mogę pracować z najbliższą przyjaciółką – mówi Anna.

Zwyczajne, nazywane halloweenowymi, ale też hokkaido, piżmowe czy zielone muscaty, które w środku są całe pomarańczowe. To tylko kilka z wielu odmian, które spotkamy na Farmie Dyniowej w małopolskiej Modlnicy koło Krakowa. Cieszą oko zarówno dorosłych, jak i dzieciaków. Najmłodsi mogą biegać tu wśród uprawnych pól, słomianych zamków i zaczepiać dyniowe ludziki.

Na pięknie udekorowanym polu na gości w każdym wieku czeka mnóstwo atrakcji.

Słoneczna inspiracja na radosny jesienny przysmak

– To był piękny, bezchmurny dzień. Wyszliśmy z tatą na balkon i spojrzeliśmy na leżący blisko domu pusty skrawek ziemi. W pewnym momencie stwierdziliśmy, że fajnie by było zasadzić tu dynie. Klienci, którzy przyjeżdżali do prowadzonej przez tatę szkółki roślin ozdobnych, mogliby sobie sami je zrywać – wspomina Anna Calik-Kaczor. Prowadzi farmę razem z tatą Krzysztofem, przyjaciółką Wiką i kuzynem Pawłem. Wszystkim się ten pomysł spodobał, więc w maju pożyczyli od dziadka Zdziska starego Ursusa i przygotowali ziemię pod sadzonki. Kiedy dynie zaczęły rosnąć, postanowili udekorować to miejsce snopkami i balami słomy. Takie ozdoby dobrze przecież wyglądają na zdjęciach, a ludzie lubią je sobie robić. Gdy wszystko było gotowe, rozpuścili wici i zaprosili pierwszych gości.

Liczyli na kilkanaście osób, a na drodze zrobił się korek

– Dzień otwarcia pamiętam dokładnie. To było pięć lat temu. Gdy się obudziłam, o szyby uderzały strugi deszczu. Byłam załamana. Doszłam do wniosku, że jeżeli poza rodziną pojawi się choć dziesięć osób, to będzie sukces. Z drżeniem serca czekałam, co się stanie. Najpierw nie było nikogo. Jednak po chwili na głównej drodze dojazdowej zaczęły pojawiać się samochody. Razem z tatą, Wiką i Pawłem nie mogliśmy uwierzyć w nasze szczęście – opowiada Ania. Nie tylko oni w nie uwierzyli. Od razu dołączyli do nich sąsiedzi – lokalni producenci miodów, serów, konfitur, pierogów. Po gminie rozniosła się wieść o ich farmie i w następny weekend przyjechało tyle ludzi, że utworzył się korek. Farma Dyniowa stała się też atrakcją dla dzieci, które miały się tu gdzie bawić, kiedy ich rodzice w spokoju cieszyli się jesienną aurą. By pomieścić wszystkich gości, gospodarze musieli w kolejnym roku przenieść się w nowe miejsce.
Gdyby ktoś kilka lat temu powiedział Ani, że będzie prowadziła farmę, to by mu nie uwierzyła. Może przez szkółkę roślin ozdobnych taty, która kojarzyła się jej z harówką. Ona chciała pracować w czystym, ciepłym biurze. Dlatego studiowała ekonomię i administrację. Los zdecydował jednak inaczej.
Dziś ona zajmuje się sprawami organizacyjnymi, Krzysztof – technicznymi, a Paweł – uprawą dyni i naprawami – traktor, który kupili w opłakanym stanie, remontował przez całą zimę i jest jak nowy. Podobnie jak inny nabytek: Żuk.
– Z kolei Wika jest mistrzynią kreatywności i pięknie dekoruje przestrzeń. Jestem szczęściarą, że mogę pracować z przyjaciółką. Poznałyśmy się w gimnazjum i od tej pory się nie rozstajemy. Była moją świadkową na ślubie – zdradza Ania.

Halloween to dla nich czas największego ruchu. W tym roku będą je już obchodzić z synkiem Ani.

„Doszłam do wniosku, że jeżeli poza rodziną pojawi się chociaż dziesięć innych osób, to już będzie sukces"

Kolejny zawodnik w pomarańczowej drużynie

Od ubiegłego roku mają nowego „pracownika". Ania często zabiera synka na farmę. Chce, żeby to tu stawiał pierwsze kroki i by jego przysmakiem stały się potrawy z dyni.

Fot.: Magdalena Szumiec/archiwum (4)

Obłędne kompozycje

Jasne odmiany rozświetlają rabaty. Pomarańcze i czerwienie dają mocny efekt, a różowe i bordowe okazy świetnie wyglądają w romantycznych aranżacjach.

Odczarujmy chryzantemy

Nie mają w sobie nic ze smutku. Wręcz przeciwnie – są kolorowe i pełne życia. Najwyższy czas spojrzeć na nie bez listopadowej nostalgii!

Kwiaty przybierają niemal wszystkie odcienie jesiennej palety: od bieli i kremu, przez żółcie i pomarańcze, aż po róż, czerwień i głębokie bordo. **Do tego dochodzi zaskakujące bogactwo form**: pojedyncze koszyczki przypominające stokrotki, pełne kule, pompony czy kwiaty o fantazyjnie wywiniętych płatkach.

Ozdób nimi ogród

Przy zakupie sprawdź, czy wybrana odmiana nadaje się do uprawy w gruncie. Nie wszystkie okazy sprzedawane jesienią jako efektowne rośliny doniczkowe są równie odporne na polskie zimy. **Do uprawy wielosezonowej najlepiej nadają się sadzonki hodowane pod gołym niebem** (nie w szklarni). Chryzantemy warto sadzić w ogrodzie wiosną, wówczas mają więcej czasu na ukorzenienie i znacznie lepiej przygotowują się do chłodów. Jesienią należy dodatkowo je zabezpieczyć, szczególnie w pierwszym roku po posadzeniu. **Na wiosnę i latem warto uszczykiwać wierzchołki pędów**, to powoduje silniejsze rozkrzewianie i zwarty pokrój.

Pochwal się nimi!

Niskie odmiany dobrze wyglądają **na pierwszym planie rabat i wzdłuż ścieżek**, podczas gdy wyższe mogą tworzyć kolorowe tło. Szczególnie efektowne są zestawienia chryzantem z roślinami o dekoracyjnych liściach: purpurowymi żurawkami, srebrzystymi bylicami czy trawami.

A może w domu?

Chryzantemy świetnie odnajdują się także poza rabatą. Posadzone w dużych donicach **mogą ozdobić taras, balkon, wejście do domu czy schody**. Kilka pojemników w różnych rozmiarach, utrzymanych w jednej tonacji kolorystycznej, stworzy naprawdę elegancką kompozycję. Kwiaty te doskonale nadają się też na bukiety.

Ogrodnicze sekrety na przetrwanie mroźnej zimy

Kupując chryzantemy do ogrodu, wybierajmy takie, które są bardziej odporne.

- **Chryzantemy koreańskie i odmiany pochodne od nich są najbardziej mrozodoporne.** Na przykład 'Mary Stoker', 'Nell Gwynn' i 'Perry's Peach'.
- **Kluczowe jest stanowisko.** Przede wszystkim słoneczne, ale też takie, w którym nie zbiera się woda.
- **Okryć warto, ale nie za wcześnie!** Najlepiej dopiero po zmarznięciu gleby, żeby nie pobudzać wzrostu rośliny. Warto też je ściółkować grubą warstwą.
- **Nie przycinaj przed nadejściem zimy.** Suche pędy śmiało można pozostawić do wiosny.

Chryzantemy o pełnych kwiatach wyjątkowo pięknie wyglądają w wazonach.

Chryzantema 'Santini' to jedna z popularnych ostatnio limonkowych odmian.

Wyjątkowo ciekawie prezentują się okazy typu spider o igiełkowych, zwijających się płatkach.

Chryzantemy łyżkowe (spoon chrysanthemums) mają wyjątkowej urody płatki.

W donicach, koszach, na rabatach – żaden ogród ani taras nie obejdzie się bez tych barwnych królowych jesieni.

Chryzantemy cieszą nasze oczy wtedy, gdy większość roślin kończy swój spektakl. I na szczęście coraz częściej goszczą na salonach, w bukietach lub solo, jak piękne królowe.

Łatwo je rozmnożyć

Od wczesnej wiosny do końca maja można pobrać wierzchołkowe sadzonki pędowe. Zanurz je w ukorzeniaczu i umieść w doniczkach w podłożu do rozsady.

Zielona odmiana 'Santini' i bordowa 'Bolte' wraz z mikołajkami oraz szarłatem są czarujące!

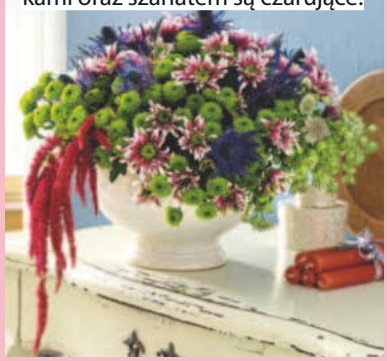

Wyeksponowane pojedynczo kwiaty stworzą minimalistyczną kompozycję.

Spełnij ich pragnienia

- ✓ **Zapewnij im odpowiednie miejsce.** Chociaż są to jesienne kwiaty, niedobór światła może skutkować słabszym kwitnieniem oraz mniej zwartym pokrojem. Postaraj się także znaleźć dla nich zaciszne, osłonięte od wiatru stanowisko.
- ✓ **Podlewaj z wyczuciem.** Chryzantemy potrzebują regularnego podlewania w okresie wzrostu. Podłoże nie powinno całkowicie wysychać, ale nie może być też stale mokre. Kontrola wilgotności jest szczególnie ważna w przypadku okazów uprawianych w donicach.
- ✓ **Nakarm je.** Okazy, które rosną w uboższym podłożu, należy nawozić raz na dwa tygodnie. Ważne jest jednak, by zakończyć odżywianie, kiedy tylko pojawią się pierwsze pąki kwiatowe. Nawożenie w czasie kwitnienia sprawi, że kwiaty będą wiotkie i wybujałe.
- ✓ **Po przekwitnięciu skróć pędy do 10-20 cm.** Rośliny uprawiane w pojemnikach przenieś do chłodnego, jasnego i niezamarzającego pomieszczenia o temperaturze nie niższej niż ok. 5°C. Zimą podlewanie należy ograniczyć – podłoże powinno być tylko lekko wilgotne.

Fot.: Adobe Stock (6); Deco&Style; mat. prasowe/Blumenbüro; Shutterstock

Reutter

Cukierki szałwiowe Reutter z ekstraktem i olejkiem szałwiowym

Oryginalne, wielokrotnie wyróżnione, znane na świecie cukierki szałwiowe firmy Reutter!

- Pozostawiają przyjemne uczucie świeżości w ustach.
- Zawierają wysokiej jakości składniki.
- Cukierki szałwiowe firmy Reutter w milionach ust na świecie.
- Dla całej rodziny!

DOSTĘPNE W APTEKACH I ZIELARNIACH

PRODUKT ROKU: 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026

Polecamy dobroczynne cukierki szałwiowe renomowanej firmy Reutter istniejącej od stu lat, mającej ogromne doświadczenie i niepowtarzalne procesy produkcyjne.

Producent: Reutter GmbH Dystrybutor: P.P.H.U. IZAKPOL, ul. Dąbrowskiego 5, 96-300 Żyrardów, izakpol@go2.pl

O czym szumią wierzby...

Kojarzą się z sielskim krajobrazem, a plecionki z wikliny ocieplą najbardziej surową przestrzeń.

Nostalgiczne akcenty pejzażu

Co prawda potrzebują dużo miejsca, ale jeśli możesz, zaproś je do ogrodu. **Wierzba iwa jest cenna dla zapylaczy** – jej kwiatostany, popularne bazie, pojawiają się bardzo wcześnie i dostarczają pszczołom oraz innym owadom pyłku i nektaru. **Wierzba płacząca natomiast pięknie prezentuje się nad zbiornikami wodnymi**, dlatego warto uprawiać ją przy oczku.

Gałązki jak ondulowane

Wierzba mandżurska przyciąga uwagę nie tylko pokręconymi, dekoracyjnymi pędami, ale też niezwykłą barwą liści, które z wierzchu są zielone, od spodu – srebrzyste. **Jesienią, gdy ogród stopniowo traci intensywne kolory, jej delikatna korona nadal pozostaje wyrazista.** Najlepiej rośnie na stanowisku słonecznym, w wilgotnej glebie.

Pleciony zakątek

Wiklinowy fotel w ogrodzie, ustawiony w spokojnym zakątku pod drzewem lub przy rabacie, **tworzy miejsce, które zachęca, by na chwilę zwolnić**. Poduchy w ciepłych, jesiennych barwach, kolorowe dynie, lampion – dzięki takiej aranżacji nawet listopadowe chłody wydają się mniej groźne!

Japońska piękność muśnięta różem

Wierzba 'Hakuro Nishiki' potrafi rozjaśnić ogród nawet wtedy, gdy słońce pojawia się coraz rzadziej. Jej młode liście są biało-różowe, a z czasem stają się bardziej zielone, tworząc efektowną, jasną koronę. Odmiana ta dobrze reaguje na cięcie – **regularne skracanie pędów pobudza ją do wypuszczania nowych przyrostów** i pomaga utrzymać atrakcyjny, gęsty pokrój. Najlepiej rośnie w słońcu lub lekkim półcieniu.

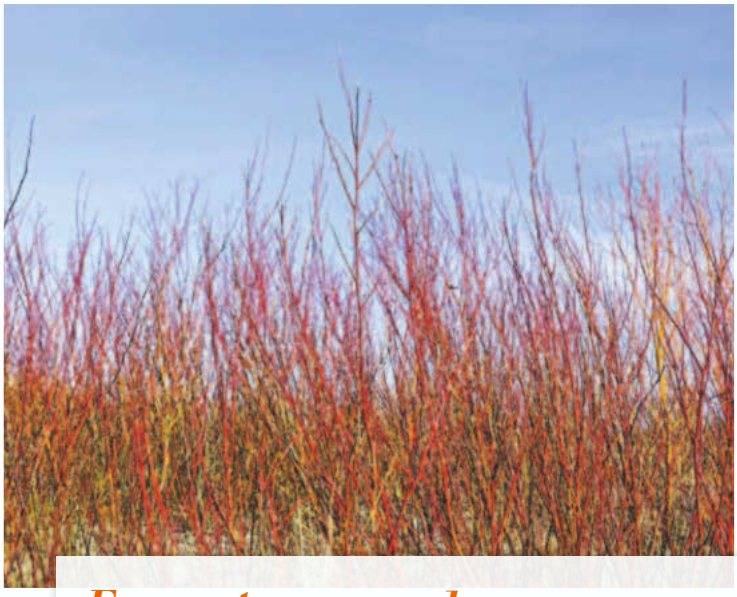

Energetyczne pędy

Kiedy liście zaczynają opadać, niektóre wierzby wciąż wyglądają zjawiskowo. **Ich młode witki mogą mieć intensywne odcienie czerwieni**, tworząc efektowny akcent w ogrodzie. Szczególnie ciekawie prezentują się wierzba purpurowa, wierzba biała 'Britzensis' o pomarańczowoczerwonych pędach oraz wierzba wawrzynkowa.

Gra kulistych form

Potrafią nadać ogrodowi wyjątkowy rytm – zwłaszcza gdy okrągłe kształty są wykorzystane w różnych elementach kompozycji. Przycięte w kule zimozielone tuje tworzą uporządkowane tło, a **pleciona wiklina wnosi ciepło i jednocześnie nieco szorstką fakturę**. Takie naturalne dekoracje można wykonać samodzielnie. Najlepiej formować je późną jesienią ze świeżo ściętych witek – wówczas są najbardziej elastyczne.

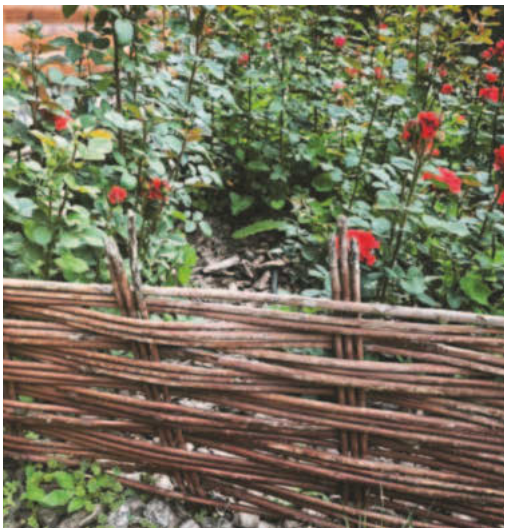

Wiklinowe granice

Taki niski płotek to doskonały, darmowy sposób na oddzielenie nasadzeń od trawnika lub ścieżki bez wprowadzania ciężkiego elementu. Naturalny materiał dobrze komponuje się z roślinami. **Plecione obrzeże rabaty może również pomóc utrzymać ściółkę na miejscu.** Najlepiej sprawdza się tam, gdzie zależy nam na subtelnej granicy.

Ta chwila w ogrodzie

Dopóki jesienne słońce przyjemnie ogrzewa taras, **warto wykorzystać każdą chwilę na odpoczynek w wiklinowym fotelu**. A gdy nadejdą chłodniejsze dni, fotel można przenieść do domu, wprowadzając do niego namiastkę ogrodu, którego jesienią i zimą tak bardzo nam brakuje.

Wspomnienie ciepłych dni

Sezonowe kwiaty, pleciona osłonka, wiklinowy kosz i ścięte do wazonu źdźbła zestawione razem doskonale oddają wyjątkowy letni klimat. **Taka wielopoziomowa aranżacja dobrze sprawdza się na tarasie i przy wejściu do domu, ale także w mieszkaniu.** Dzięki niej wnętrze nabiera lekkości.

Zielone warkocze

Młode, elastyczne pędy wierzb można na bieżąco formować i splatać. Z czasem stworzą charakterystyczną, zwartą konstrukcję, wyglądającą np. jak żywy wazon! **Tak prowadzone rośliny wymagają regularnego przycinania**, aby zachować nadany kształt.

Azyl pełen słońca

Fotel z miękkimi poduszkami, stolik kawowy i mnóstwo zielonych roślin w pojemnikach tworzą miejsce pełne spokoju. **Wiklinowe meble doskonale komponują się też z plecionymi ze sznurków amplami**, w których można powiesić paprocie lub domowe pnącza.

Fot.: Adobe Stock (10); Shutterstock (2)

Gdy jest zimno, lepiej nie kupować roślin sprzedawanych na dworze. Nawet jeśli wyglądają atrakcyjnie, po przyniesieniu do ciepłego domu ich stan może gwałtownie ulec zmianie. Wybierając okazy, odrzuć te, które są podwiędłe czy mają pożółkłe liście – może nie udać się ich odratować.

Na przekór jesieni *Niech kwitną!*

Gdy natura za oknem szykuje się do zimowego odpoczynku, udekoruj mieszkanie egzotycznymi kwiatami, które wypełnią je radosnymi kolorami!

Jeśli obecna pora roku kojarzy ci się głównie z szarością i chłodem, zaproś do swojego domu gości z ciepłych krajów. Te kwitnące rośliny udowadniają, że sezon na kwiaty wcale nie musi kończyć się wraz z ostatnimi ciepłymi dniami.

To jest ich czas

Wiele egzotycznych gatunków doskonale odnajduje się w naszych domowych warunkach. Uprawiane w mieszkaniu nie boją się nadchodzącej zimy – cieszą zjawiskowymi kwiatami właśnie teraz, gdy najbardziej tęsknimy za barwami lata. Potrafią diametralnie odmienić atmosferę panującą we wnętrzu, a przy tym wpływają pozytywnie na nasze samopoczucie.

Pielęgnuj i obserwuj

Oprócz odpowiedniego stanowiska ważne jest podlewanie dostosowane do potrzeb danego okazu oraz warunków, w jakich rośnie on w naszym domu. Poznaj ogólne zasady pielęgnacji poszczególnych gatunków, po czym wprowadź je w życie i obserwuj rośliny, gdyż okres grzewczy bywa dla nich trudny. Lepiej czują się z dala od gorących kaloryferów – przesuszenie prowadzi do więdnięcia i opadania pąków. Jeśli jednak przesadzisz z podlewaniem, korzenie roślin mogą zacząć gnić. Pamiętaj też o usuwaniu na bieżąco przekwitłych kwiatów.

Pomaluj swój świat!

Gdzie kwiaty są, tam szczęśliwy dom

Te rośliny ożywiają przestrzeń i sprawiają, że nawet pochmurny dzień wydaje się nieco bardziej pogodny.

Ciesz się kwiatami, które zdobią wnętrza znacznie dłużej niż najpiękniejsze bukiety w wazonie!

Azalia doniczkowa

Preferuje jasne, ale chłodne stanowiska. Podłoże powinno być dobrze przepuszczalne, próchnicze, o pH 4,5-5 (np. ziemia ogrodowa z kwaśnym torfem). Wymaga wilgotnego powietrza i regularnego nawadniania.

Fiołek afrykański

Najlepiej czuje się w jasnym miejscu, lecz nie w pełnym słońcu. Łatwo go rozmnożyć, pobierając sadzonki liściowe. Jest rośliną długowieczną, a do tego białe, różowe i fioletowe kwiaty zdobią go niemal przez cały rok.

Guzmania

Lubi jasne miejsca z rozproszonym światłem (bez niego kwiaty szybko tracą urok). Potrzebuje luźnego podłoża, wysokiej wilgotności powietrza (zraszania), podlewania i nawożenia. Źle znosi przeciągi i nagłe zmiany temperatury.

Skrzydłokwiat

Do zdrowego rozwoju oprócz jasnego, rozproszonego światła potrzebuje też wysokiej wilgotności powietrza i częstego podlewania. Niedostatek wody sygnalizuje wiotczeniem liści – po podlaniu zwykle szybko wraca do formy.

Begonia zimowa

Najlepiej kwitnie w półcieniu. Wymaga regularnego, lecz umiarkowanego podlewania – źle znosi zarówno przelanie, jak i przesuszenie. Gdy w pomieszczeniu jest zbyt ciepło, kwiaty szybko się starzeją, brunatnieją i opadają.

Echmea wstęgowata

Lubi rozproszone światło, ale radzi sobie w bezpośrednim słońcu. Podobnie jak w przypadku guzmanii podczas podlewania strumień kieruj do wnętrza rozety (stale powinna być w niej woda, którą co jakiś czas trzeba wymieniać).

Powietrze w mieszkaniu

Im wyższa temperatura, tym częściej nawadniaj okazy. Uważaj jednak, by ich nie przelać. Jeśli powietrze jest zbyt suche, rozważ zakup elektrycznego nawilżacza (te wieszane na kaloryferze mogą nie wystarczyć).

Kalanchoe

Sukulent ten nie jest wymagający, ale źle znosi przeciągi i nie toleruje zalewania (potrzebuje przepuszczalnego podłoża i drenażu). Kwiaty zebrane w baldachogrona mogą być białe, żółte, różowe, czerwone i pomarańczowe.

Fot.: Adobe Stock (6); materiały redakcyjne/AI; materiały prasowe/Floradania

Obfitość form i kolorów

Najpopularniejsze są kocanki, zwane nieśmiertelnikami – ich uroda nigdy nie przemija. **Idealne na rabaty, piękne w bukietach.** Ale do suszenia nadaje się też gomfrena o małych, kulistych kwiatach, trwały i kolorowy zatrwian, miechunka z charakterystycznymi lampionami czy krwawnik, którego kwiatostany zachowują swój pokrój po ususzeniu. Bukiet uzupełnią trawy oraz drobna gipsówka.

Letnie wspomnienia *zostaną z nami!*

Suszki to wyjątkowe kwiaty. Wplecione w wianek, zamknięte w ramce albo ustawione w wazonie zatrzymają kolor i niepowtarzalne chwile nagrzane promieniami słońca.

Piękno ujęte w ramy

Minimalistyczna dekoracja wpasuje się w styl boho, skandynawski czy klasyczny. Najlepiej wyeksponować tylko jeden kwiat – tak uwidocznisz jego piękno. **Susz rośliny na płasko, między 2 kartkami chłonnego papieru** (bibuła, papier do pieczenia, papier śniadaniowy). Przyciśnij książką i zostaw na ok. 2 tygodnie (po pierwszej dobie zmień papier na suchy).

Naturalna ekspozycja

Szkło chroni delikatne płatki przed kurzem i przypadkowym dotykiem, a jednocześnie pozwala oglądać każdy detal: kolor, strukturę i kształt łodygi. Taka dekoracja ma w sobie dużo uroku i tworzy nostalgiczny nastrój. **Nie wymaga podlewania ani zabiegów pielęgnacyjnych**; najlepiej ustawić ją z dala od słońca i wilgoci, by na długo zachowała swój urok.

Bukiety w stylu glamour na salony

Suszki, chociaż kojarzą się z rustykalnymi wnętrzami, wpiszą się i w te eleganckie, to tylko kwestia ekspozycji. Pamiętaj, by suszyć kwiaty zdrowe i nie do końca rozwinięte. Zbieraj je w suchy dzień i susz główkami do dołu, z dala od kaloryfera. **Bukiet ustaw w suchym miejscu, ale z dala od słońca, by nie stracił koloru.** Możesz go spryskać lakierem florystycznym, nie będzie się kruszył. Zabezpiecz też delikatne suszki przed przeciągami.

Kwiaty witają od progu

Ozdobi drzwi, ścianę, okno… wianek zawsze będzie na topie. Aby nie był „nudny", warto tak dobrać suszki, by różniły się odcieniem, wielkością i układem płatków. Obfity pasuje raczej do tradycyjnych wnętrz, subtelniejszy ozdobi te nowoczesne. Aby kwiaty się nie łamały, możesz przytwierdzić je do podstawy (np. wiklinowego koła) klejem na gorąco. **Aby się nie niszczył, zawieś go powyżej „strefy dotyku"** – tak, by przechodząc, nie trącać delikatnych suszków. **Kwiaty czyścimy z kurzu pędzelkiem lub suszarką z delikatnym chłodnym nawiewem.** Chcesz go powiesić na zewnątrz? Wybierz miejsce pod dachem, sięgnij po odporniejsze kwiaty: zatrwian, kocanki i lunarię. Róże, hortensje i puchate trawy szybciej się zniszczą.

Fot.: Adobe Stock (3); HBV KG (2)

Biała dama *jak malowana*

Dynie w kolorze porcelany to prawdziwe jesienne perełki. Uprawiaj je, a potem zabierz do kuchni lub do salonu!

Stół pełen subtelności

- Te nietypowe, krągłe warzywa o jasnej skórce **zachwycą każdego, kto od krzykliwych dekoracji woli cichy minimalizm**.
- Niezwykle stylowo komponują się z klasyczną, białą zastawą oraz drewnianymi elementami, np. plecionym gniazdkiem.
- **Niektóre są jadalne.** Mają mało kalorii, za to wiele cennych witamin i składników mineralnych.

Kwitnące szkatułki

- Jasne dynie **są bardzo uniwersalne**, dzięki czemu stanowią doskonałe tło dla wyrazistych barw.
- W wydrążonych warzywach możesz umieścić gąbkę florystyczną i **stworzyć kompozycje ze świeżych kwiatów**. Całość przykryj czapeczką z ogonkiem – i gotowe!

Do wyboru, do koloru!

- **Dynia ozdobna 'Baby Boo' to najmniejsza z białych odmian** (do 15 cm). Nie jest tak smaczna jak inne dynie, więc zwykle wykorzystuje się ją wyłącznie do dekoracji.
- Istnieją także okazy o jasnej skórce, z których **można przyrządzać zarówno słodkie, jak i wytrawne potrawy**, np. dynia jadalna 'Flat White Boer' o dużych, spłaszczonych owocach czy 'Lumina'.

Ogrodowe albinosy

- **Białe dynie najlepiej wyhodować samodzielnie**, gdyż jesienią trudno je znaleźć w sklepach.
- Uprawiaj je na **dobrze przepuszczalnej glebie bogatej w azot**, najlepiej w pierwszym roku po oborniku.
- Potrzebują **ciepłego, słonecznego stanowiska** lub uprawy pod osłonami.

Fot.: AdobeStock (5)

Czysta elegancja

- Należy je zbierać, gdy w pełni dojrzeją, ale **lepiej nie zostawiać ich na grządkach zbyt długo** – przerośnięte są mniej smaczne.
- **Odcinaj je wraz z szypułkami**, dzięki czemu będą lepiej się przechowywały.
- Aby uzyskać efekt świeżości, twórz monochromatyczne kompozycje lub ożyw aranżację delikatną zielenią.
- Dobrze prezentują się **z wrzosami o białych kwiatach czy kremowymi chryzantemami**.

TO PRAWDA czy MIT?

Grabić, ciąć, usuwać?

Jesienne porządki w ogrodzie niezmiennie budzą dużo wątpliwości. Tym bardziej, że wiele popularnych zaleceń wcale nie jest korzystnych dla roślin. Wyjaśniamy, jakich błędów unikać.

1 Wszystko trzeba grabić

To mit! Pozostawione na trawniku czy ścieżkach liście to nie jest dobry pomysł. **Ale na rabatach, pod drzewami i krzewami będą chronić korzenie roślin przed mrozem** i zmianami temperatury. Jeden tylko warunek – liście nie mogą mieć śladów chorób, takie trzeba bezwzględnie usunąć. Sterta liści i połamanych drobnych gałązek zostawiona w kącie ogrodu **może być też schronieniem dla pożytecznych stworzeń**: dżdżownic, owadów i jeży.

2 Nie pora na sadzenie?

Wręcz przeciwnie! Jesień **to najlepszy czas na sadzenie drzew ozdobnych i owocowych oraz krzewów z gołym korzeniem**. Teraz też sadzi się porzeczki, agrest i borówkę amerykańską oraz graby i głóg na żywopłoty. **Sezon jesiennego sadzenia trwa od października do czasu, gdy grunt zamarznie**. Posadzone wtedy rośliny całą energię kierują w regenerację korzeni, dzięki czemu wiosną już dobrze osadzone w ziemi mogą zacząć wegetację.

3 Zakręć przed mrozem

Z wody w ogrodzie korzysta się do późnej jesieni, ale nie warto zwlekać z zakręceniem zaworów. Już **nocne przymrozki mogą sprawić, że rozszerzająca się pod wpływem niskiej temperatury woda uszkodzi rury**. Pojawią się w nich mikropęknięcia, które dadzą o sobie znać zimą, gdy przyjdzie większe ochłodzenie, lub na wiosnę. **Pamiętaj, by przed nadejściem pierwszych przymrozków zakręcić zawory** i odkręcić krany.

4 Szczelnie otulone

Nadmiar troski może zaszkodzić. **Okrywanie roślin, zanim temperatura spadnie poniżej zera, to błąd**. Sprawia, że nie mają szansy się zahartować, gdy powoli robi się chłodniej i gorzej będą znosić mróz. **Pod osłonami może skraplać się wilgoć**, co powoduje, że pędy zaparzają się lub gniją. Co więcej, pod zbyt wcześnie założonymi okryciami często chowają się gryzonie. **Rośliny najlepiej okrywać, kiedy temperatura spada do około -3, -5°C**.

5 Co nieładne, wycinaj

Sekator wydaje się świetnym narzędziem do ogrodowych porządków. Ale dla większości roślin to najgorszy możliwy termin. Skaleczone pędy to sygnał, by rzucić wszystkie siły do odbudowy. Młode przyrosty nie zdążą zdrewnieć i podczas pierwszych mrozów przemarzną. Wiele krzewów kwitnących na pędach zeszłorocznych zawiązało już pąki, wycięcie pędów sprawi, że nie zakwitną. Natomiast **krzewy porzeczek, agrestu i jesienną malinę można ciąć**.

Jesienne błędy biorą się z dobrych chęci. Tymczasem z niektórymi pracami lepiej poczekać, inne wymagają uwagi teraz. Warto obserwować ogród oraz prognozy, i robić tylko to, czego naprawdę potrzebuje.

Fot.: Adobe Stock (3)

Odpocznij wśród roślin, łapiąc promienie jesiennego słońca i ciesząc się widokiem na ogród.

Oranżeria pełna zieleni

O czym należy pamiętać, chcąc stworzyć takie klimatyczne, przeszklone pomieszczenie?

Dużo osób buduje oranżerię przy domu, **powiększając go o przeszklony, wypełniony roślinami taras czy jadalnię**. Jeśli mieszkasz w bloku, możesz postarać się o zgodę administracji i urządzić taki zimowy ogród na zabudowanym balkonie.

Wiele zależy od miejsca

Wybierając rośliny, zwróć uwagę na położenie oranżerii względem stron świata. **Przedstawiony tu projekt dobrze sprawdzi się na wystawie wschodniej lub zachodniej.** To najlepsze miejsce na ogród zimowy – ciepłe, lecz nie przesadnie nasłonecznione. **Oranżeria od strony południowej będzie narażona na intensywne słońce.** Dzięki temu zimą będzie cieplejsza, ale latem może w niej dojść do poparzenia lub zaparzenia się roślin (warto więc pomyśleć o systemie wietrzenia i roletach zacieniających). **Z kolei na wystawie północnej zimą będzie chłodniej**, za to latem doskonale będą się tam rozwijać gatunki cieniolubne.

W stronę wschodu lub zachodu

W takiej oranżerii dobrze czują się **filodendrony, paprocie, zamiokulkasy, difenbachie czy maranty**. Spośród roślin o barwnych kwiatach sprawdzą się przede wszystkim: **anturium, fiołek afrykański, skrzydłokwiat, gardenia jaśminowata, azalia oraz storczyki**.

Storczyki potrzebują minimum 15°C. Zimą podlewaj je rzadziej, najlepiej zanurzając doniczki w wodzie na 10-15 min. Ogranicz też nawożenie, stosując ½ dawki co 4-6 tygodni.

Diffenbachia może dorastać nawet do 2 m. Potrafi więc robić wrażenie, ale uprawiając ją, zachowaj ostrożność – jej sok jest niebezpieczny dla ludzi i zwierząt.

Filodendron podwójnie pierzasty charakteryzuje się powcinanymi liśćmi. Zimą wymaga podlewania co ok. 2 tygodnie (nie lubi zalewania). Nie powinien stać bezpośrednio przy szybie.

Kwitnąca w okresie jesienno-zimowym azalia indyjska musi mieć stale lekko wilgotne podłoże. Źle znosi zalewanie i przeciągi. W temperaturze powyżej 18°C gubi kwiaty i liście.

Zamiokulkas nie toleruje temperatury poniżej 15°C. Zimą należy podlewać go naprawdę rzadko – nawet raz na 3-4 tygodnie (gdy ziemia całkowicie przeschnie).

Gardenia jaśminowata wytwarza białe kwiaty i ciemne, błyszczące liście. Najlepiej rośnie w lekkim, przepuszczalnym podłożu. Wymaga delikatnego cięcia raz w roku.

Jak najlepiej ją urządzić?

Co jest ważne przy budowie?
Aby w oranżerii panowały odpowiednie warunki, pamiętaj o solidnych fundamentach. Warto też zainwestować w specjalne szyby izolacyjne oraz profile z aluminium lub PCW. Zwykłe, pojedyncze szyby nie stanowią dobrej ochrony zimą.

Ciepło i cyrkulacja powietrza.
Oranżeria wymaga wietrzenia. Zadbaj więc o to, by dało się otwierać niektóre okna lub rozsuwać szyby. Pomyśl również o lekkim ogrzewaniu. Omówione tu gatunki jesienią i zimą potrzebują temperatury 12-15°C.

Szkło w szkle? Czemu nie!
W ogrodzie zimowym można umieścić terrarium dla roślin, czyli ozdobną miniszklarenkę. Uprawiaj w niej ciepłolubne sukulenty i rośliny wymagające wilgotnego środowiska, np. owadożerne, albo pędź kwiaty cebulowe, np. hiacynty.

Aby było jeszcze przyjemniej.
Rośliny to nie wszystko – udekoruj oranżerię klimatycznym oświetleniem. W zależności od wielkości i przeznaczenia szklanego pomieszczenia ustaw w nim także wygodny fotel i stolik kawowy albo solidny stół z krzesłami.

Fot.: Adobe Stock; materiały redakcyjne/Al; Shutterstock (5)

Listopad hojny w smaki

Za oknem szaro? Na talerzu – ani trochę! Jesienne warzywa kuszą soczystością, aromatem i feerią kolorów. Z nimi każdy obiad nabiera rumieńców.

Jesień chrupie na całego! Marchewka, migdały i cytrynowy sos zmienią komosę w sałatkę, której trudno się oprzeć.

Marchewka z komosą ryżową

Czas przygotowania: 45 minut
Porcje: 4 **Stopień trudności:** średni

SKŁADNIKI: • 200 g komosy ryżowej • 2 główki radicchio • 100 g migdałów ze skórką • 300 g marchewki • 1 cytryna • 50 g rodzynek sułtańskich • 6 gałązek natki • 1 ząbek czosnku • 2 łyżeczki pasty tahini • 7 łyżek oliwy • sól

PRZYGOTOWANIE:

1 Komosę opłucz na sitku pod bieżącą wodą. Potem przełóż do garnka. Zalej posoloną wodą i ugotuj na sypko według przepisu podanego na opakowaniu. Marchewki oczyść, obierz, pokrój nożem szczelinowym w bardzo cienkie i długie paski. Posiekaj radicchio. Migdały upraż bez tłuszczu i grubo posiekaj.

2 Cytrynę sparz, zetrzyj skórkę. Oderwij listki z gałązek natki. Oliwę zmiksuj z pastą tahini, obranym czosnkiem, połową skórki i 2 łyżkami soku z cytryny. Sos przypraw solą.

3 Wystudzoną komosę połącz z marchewką, migdałami, rodzynkami, radicchio, natką i przygotowanym sosem. Wymieszaj, posyp resztą skórki.

Cykoria w zupełnie nowej odsłonie! Napełniona mięsnym farszem i podana z limonkową salsą – prawdziwa kulinarna przygoda.

Cykoriowe listki à la tacos

Czas przygotowania: 30 minut
Porcje: 4 **Stopień trudności:** średni

SKŁADNIKI: • 1 główka cykorii • 4 pomidory • 1/2 pęczka bazylii • 1 pęczek kolendry • sok z 1 limonki • 1 łyżeczka tabasco • 6 łyżek oliwy • sól • pieprz • 1 cebula • 1 ząbek czosnku • 1 marchewka • 250 g szpinaku mrożonego (w liściach) • 400 g mieszanego mięsa mielonego • 100 ml czerwonego wina

PRZYGOTOWANIE:

1 Szpinak rozmroź, osącz. Pomidory z pokrój w kostkę. Zioła posiekaj, odkładając część kolendry do dekoracji. Pomidory wymieszaj z ziołami, sokiem z limonki, 3 łyżkami oliwy i tabasco. Przypraw solą i pieprzem.

2 Cebulę oraz czosnek obierz, posiekaj. Marchewkę obierz, pokrój w cienkie plasterki. Na patelni rozgrzej 3 łyżki oliwy, smaż na nim mięso przez 5 minut. Dołóż cebulę, czosnek i marchewkę. Smaż 3 minuty. Wlej wino i odparuj. Dodaj szpinak. Przypraw solą i pieprzem. Liście cykorii oddziel, umyj i napełnij mięsnym farszem oraz salsą. Udekoruj pozostałą kolendrą.

Sałatka z modrej kapusty z pomarańczą

Czas przygotowania: 30 minut
Porcje: 4 **Stopień trudności:** średni

SKŁADNIKI: • 1 mała główka czerwonej kapusty (ok. 600 g) • sól • cukier • 2 marchewki • 1/2 granatu • 1 kawałek imbiru • 1 mała pomarańcza • 2 łyżki tahini • 1/2 limonki • 1 ząbek czosnku • 1 i 1/2 łyżki jasnego octu balsamicznego • pieprz • 1 łyżeczka miodu • natka

PRZYGOTOWANIE:

1 Kapustę poszatkuj, posyp 1/2 łyżeczki soli i odrobiną cukru. Następnie energicznie ugniataj przez 5 minut. Odstaw na 10 minut.

2 Marchewki obierz, grubo zetrzyj. Wybierz miąższ granatu. Pomarańczę obierz, usuń białą wewnętrzną warstwę. Z miąższu wytnij fileciki nad miską, zachowując wyciekający sok. Imbir obierz, zetrzyj. Czosnek obierz, posiekaj. Limonkę sparz i wyciśnij sok.

3 Połącz sok z limonki i pomarańczy z imbirem, czosnkiem, octem oraz pastą tahini. Przypraw solą, pieprzem i miodem. Wymieszaj kapustę, marchewkę, granat i pomarańczę z sosem. Sałatkę posyp listkami natki.

Zapiekane cebulowe kokilki z ryżem

Czas przygotowania: 40 minut
Porcje: 4 **Stopień trudności:** średni

SKŁADNIKI: • 150 g ryżu • sól • 4 duże cebule • 1 puszka drobnej czerwonej fasoli • pieprz • 1 puszka (212 ml) kukurydzy • 1/2 pęczka dymki • 2 łyżki oleju • 100 ml bulionu • suszone płatki chili • 1 puszka (425 ml) pomidorów w kawałkach

PRZYGOTOWANIE:

1 Ryż ugotuj według przepisu podanego na opakowaniu. Cebule obierz, wydrąż środki, uważając, by nie uszkodzić brzegów. Wydrążone cebule gotuj 5-8 minut w posolonej wodzie. Ostrożnie wyjmij i osusz.

2 Połowę środków z cebul posiekaj, zeszklij na oleju. Dodaj pomidory, duś razem 8-10 minut. Dymki potnij w plasterki. Dodaj do sosu pomidorowego. Dołóż osączoną kukurydzę i fasolę. Ponownie całość zagotuj. Dołóż ryż. Farsz przypraw na ostro solą, pieprzem i płatkami chili.

3 Wydrążone cebule napełnij farszem. Ustaw w żaroodpornej formie. Podlej bulionem. Piecz 15 minut w temp. 200°C.

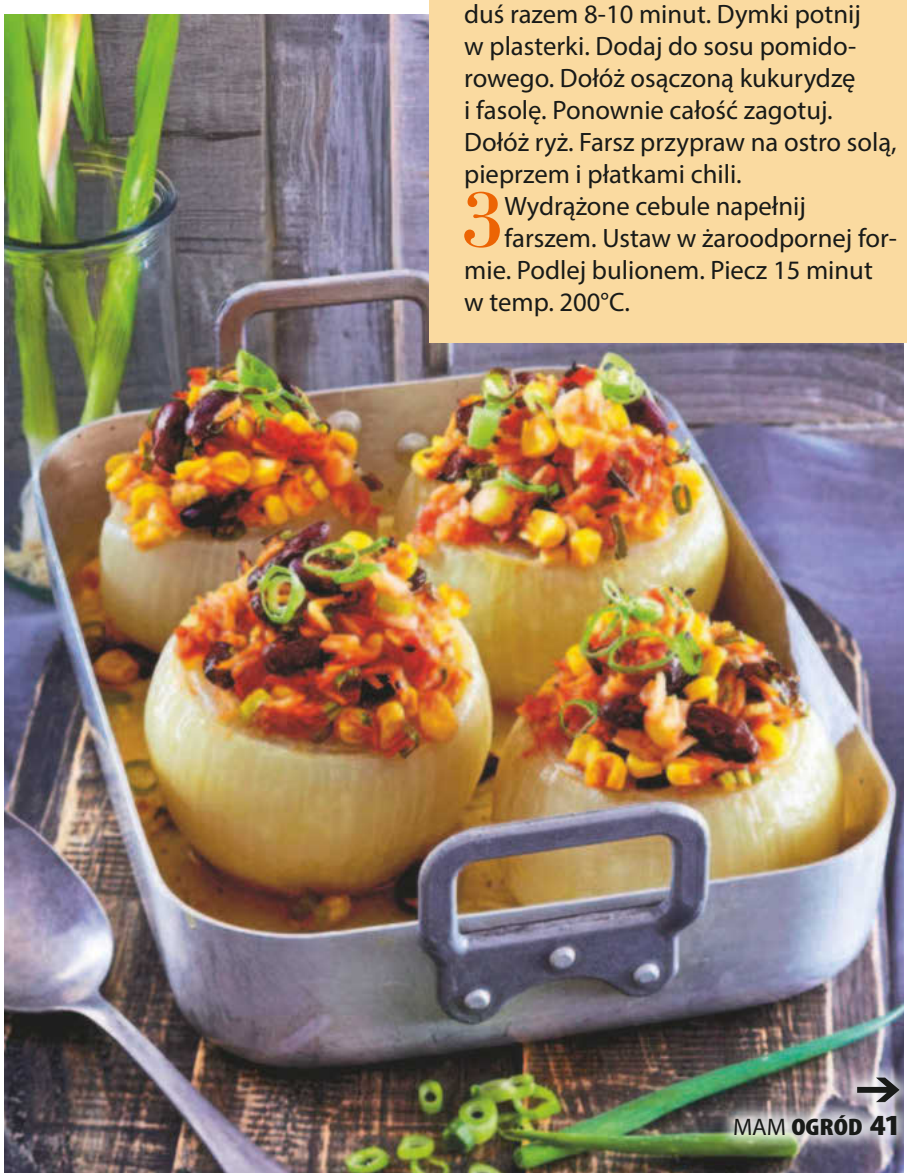

Chili con carne w dyni

Czas przygotowania: 60 minut
Porcje: 4 Stopień trudności: średni

SKŁADNIKI: • 4 cebule • 1 dynia makaronowa • 3 ząbki czosnku • 4 łyżki oleju • 800 g mielonego mieszanego mięsa • po 1 puszce kukurydzy i czerwonej fasoli • po 1 łyżeczce pieprzu kajeńskiego i ostrej papryki • czarny pieprz • 2 puszki pomidorów • 2 łyżki koncentratu pomidorowego • 100 g śmietany 22% • 80 g chipsów tortilla • sól

PRZYGOTOWANIE:

1 Dynię przekrój i oczyść. Łupinki posmaruj 2 łyżkami oleju. Piecz dynię 40 minut w 200°C. Cebulę i czosnek obierz, posiekaj. Zeszklij na reszcie oleju. Dodaj mięso, chwilę smaż. Przypraw pieprzem kajeńskim, papryką i solą. Dołóż koncentrat i zasmaż. Dodaj pomidory, kukurydzę i fasolę. Wlej 400 ml wody. Gotuj 25 minut.

2 Śmietanę przypraw pieprzem. Dynię wyjmij, wybierz miąższ widelcem, tworząc nitki przypominające spaghetti. Napełnij dynię chili con carne i wymieszaj z „dyniowym spaghetti". Udekoruj chipsami i śmietaną.

Curry z soczewicy z buraczkami

Czas przygotowania: 60 minut
Porcje: 4 Stopień trudności: średni

SKŁADNIKI: • 3 buraki czerwone • 1 kawałek imbiru (ok. 3 cm) • 1 ząbek czosnku • 1 limonka • 1 puszka mleka kokosowego • 2 łyżki curry • 1 łyżeczka mielonego kuminu • 3 łyżki sosu sojowego • 1 puszka soczewicy (825 g) • 2 bataty • 2 łyżki oliwy • sól • pieprz

PRZYGOTOWANIE:

1 Imbir i czosnek obierz, posiekaj. Z limonki zetrzyj skórkę, przekrój ją na pół i wyciśnij sok. Mleko kokosowe połącz z curry, kuminem, sosem sojowym, imbirem, czosnkiem, skórką i sokiem z limonki oraz 400 ml wody. Całość zmiksuj. Przypraw solą i pieprzem.

2 Soczewicę opłucz na sitku pod bieżącą wodą i dobrze osącz. Bataty obierz i pokrój na kawałki. Soczewicę i bataty przełóż do naczynia żaroodpornego, zalej sosem i wymieszaj. Buraki obierz, pokrój w plastry i ułóż na soczewicy. Skrop oliwą i posyp solą morską. Piecz 45 minut w 220°C. Gotowe curry udekoruj np. kolendrą i cząstkami limonki.

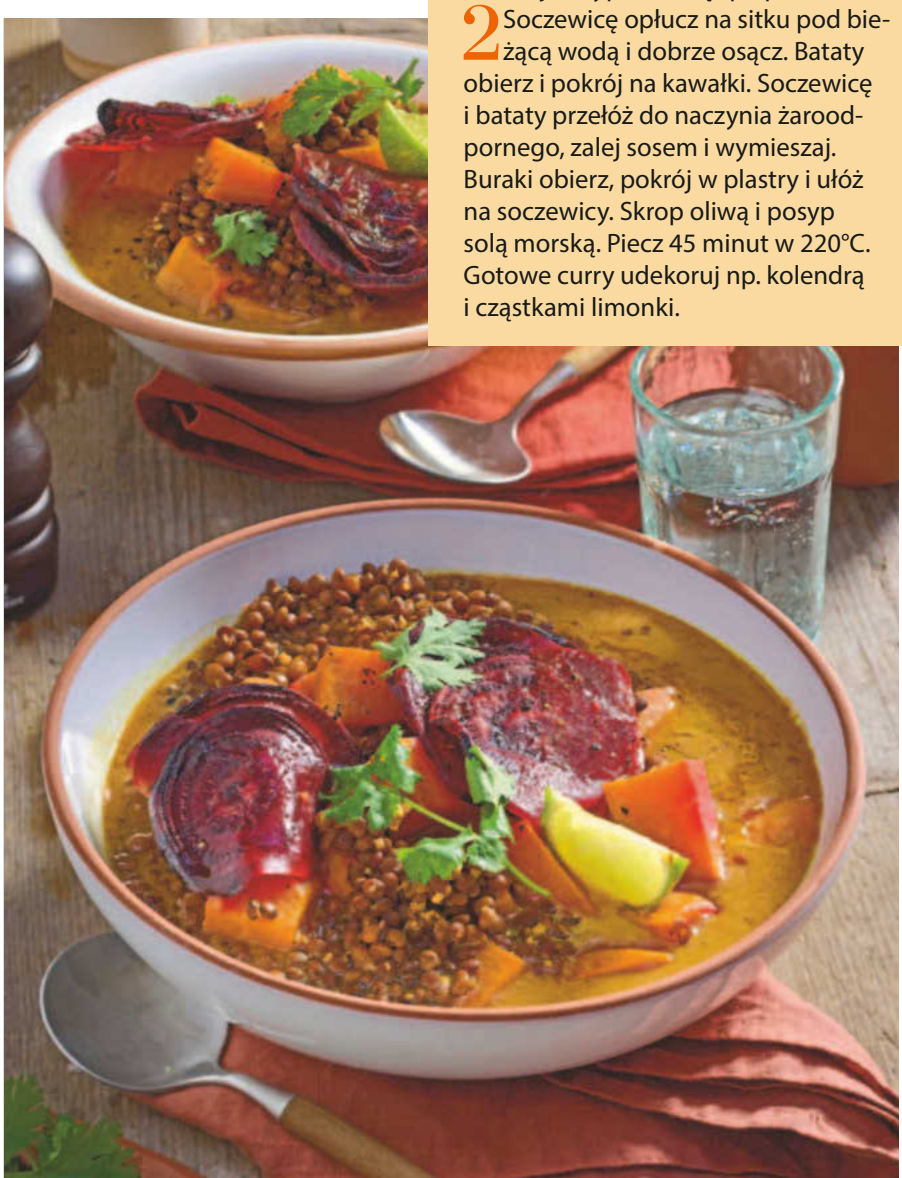

Fot.: 123RF/Picsel; Adobe Stock; House of Food (6)

Superoferta!

ZAPRENUMERUJ Mam Ogród

DARMOWA DOSTAWA DO DOMU*

12 wydań MAM OGRÓD

ZA JEDYNE 95,88 zł

(7,99 zł za egz.)

ZŁÓŻ ZAMÓWIENIE JUŻ TERAZ!

telefonicznie
67 210 86 05
67 354 16 05

na stronie internetowej
czytelnia.pl

mailowo
prenumerata@bauer.pl

* Dotyczy wysyłki listem ekonomicznym na terenie kraju. Regulamin sklepu znajduje się na stronie czytelnia.pl

Regenerujące kuracje z miodem

Korzystaj z tego, co produkują dla nas pszczoły. To naturalne wsparcie – sprawdza się zwłaszcza w sezonie przeziębień i pomaga na problemy skórne.

Skarby z ula

Każdy rodzaj miodu ma nieco inne właściwości, ale każdy łagodzi stany zapalne. Propolis niszczy większość szkodliwych drobnoustrojów. Pyłek dostarcza aminokwasów i witamin z grupy B, wzmacnia odporność i dodaje energii w okresach osłabienia. Każdy produkt sprawdza się przy innych dolegliwościach, dlatego warto mieć w domu wszystkie trzy.

W miodzie i pyłku mogą być bakterie jadu kiełbasianego. Dlatego nie podawaj ich dzieciom poniżej 1 r.ż.

NIE TYLKO NA PRZEZIĘBIENIE

- **Okład rozgrzewający**
Rozgrzej 2 łyżki miodu do temperatury ciała, rozsmaruj na klatce piersiowej, przykryj bawełnianą ściereczką i folią. Trzymaj 30 minut, potem zmyj ciepłą wodą. **Powtarzaj co wieczór przez 5 dni.**
- **Syrop na kaszel**
Pokrój cebulę w cienkie plastry i układaj w słoiku warstwami, naprzemiennie z miodem. Odstaw na 6 godzin w temperaturze. pokojowej, aż puści sok. **Syrop przyjmuj po łyżeczce co 3 godziny, aż kaszel złagodnieje.**
- **Na drobne rany i oparzenia**
Nałóż grubszą warstwę miodu na czystą gazę, przyłóż do chorego miejsca i owiń bandażem. **Zmieniaj opatrunek co 12 godzin,** aż do całkowitego zagojenia.
- **Kuracja na trawienie**
Łyżeczkę miodu rozpuść w szklance letniej wody z sokiem z cytryny. **Pij rano na czczo przez 2 tygodnie**. Taka mikstura wspiera pracę jelit.

Naturalna tarcza antybakteryjna

Propolis (kit pszczeli) jest substancją, która skutecznie chroni ul przed bakteriami, grzybami i wirusami.

- **Nalewka propolisowa**

20 g propolisu zamroź na kilka godzin, rozdrobnij na wiórki i zalej 100 ml spirytusu 70-proc. Odstaw w ciemne, chłodne miejsce na 2 tygodnie, wstrząsając codziennie butelką. Przecedź przez gazę i przelej do ciemnej butelki. **Stosuj np. przy problemach z jamą ustną.**

- **Płukanka na gardło i dziąsła**

20 kropli nalewki propolisowej rozpuść w pół szklanki letniej wody. Płucz gardło i dziąsła 3 razy dziennie przez 5 dni. **Łagodzi ból i przyspiesza gojenie stanu zapalnego.**

- **Maść propolisowa na drobne skaleczenia**

Wymieszaj łyżeczkę nalewki propolisowej z 2 łyżkami wazeliny. Nakładaj cienko na zranioną skórę 2 razy dziennie, aż rana się zagoi. **Uwaga! Propolis może mocno uczulać.** Przed użyciem zrób próbę na skórze przedramienia, odczekaj 24 godziny.

NA WZMOCNIENIE

- **Pyłek na odporność**

Zacznij od pół łyżeczki dziennie, po tygodniu zwiększ dawkę do pełnej łyżeczki. **Przyjmuj rano, popijając wodą, przez miesiąc.** Nie łącz z gorącymi napojami, bo wysoka temperatura niszczy cenne enzymy.

- **Mieszanka do nacierania**

2 łyżki pyłku pszczelego roztarte na drobny proszek połącz z łyżką oleju rzepakowego i szczyptą cynamonu. **W razie potrzeby wcieraj w bolące stawy i mięśnie przez 5 minut**, powtarzaj wieczorem przez tydzień.

- **Poranne wzmocnienie**

Łyżeczkę pyłku wymieszaj z łyżeczką miodu, zjedz przed śniadaniem na czczo. **Stosuj przez 3 tygodnie, potem zrób 2-tygodniową przerwę.** Dodaj do owsianki, jeśli smak samego pyłku ci nie odpowiada.

Fot.: Adobe Stock (4)

Te szybkie i niedrogie rozwiązania podniosą twój ogród na wyższy poziom!

LIFEHACKI sprytnego OGRODNIKA

Mało pracy, świetny efekt!

Żeby tarasowe deski nie robiły się śliskie

- Regularnie **czyść je z liści i osadu**. Najlepiej używać szczotki z miękkim włosiem i prowadzić ją wzdłuż włókien drewna.
- Jeśli **jest słonecznie, dość ciepło i sucho, możesz zastosować olej antypoślizgowy**. To preparat, który nie tylko impregnuje drewno, ale zawiera też antypoślizgowe drobinki.
- Taki olej **sprawdzi się na nieryflowanych, gładkich deskach** z miękkiego drewna.

Usiądź w ogrodzie przy kominku

- **Ogrodowe piece przypominające kształtem gruszkę** z wydłużonym ogonkiem przywędrowały do nas z Hiszpanii. Robi się je z gliny lub żeliwa.
- **Pozwalają bezpiecznie palić ogień nawet, gdy jest trochę wietrznie** – wysoki komin utrzymuje iskry wewnątrz, a przez spory otwór przedostaje się sporo ciepła. Takie **urządzenie wspaniale dogrzeje jesienne popołudnie na tarasie**.

Czasami jeż potrzebuje twojej pomocy

- W październiku i listopadzie te sympatyczne zwierzątka **krzątają się, by zgromadzić zapasy tkanki tłuszczowej i szukają miejsca do zimowej hibernacji**. Zostaw dla nich w zacisznym kącie ogrodu stertę liści i gałęzi.
- Jeśli **zwierzątko wychodzi w dzień, wygląda na osłabione lub widać na nim pasożyty, wystaw mu miseczki z wodą i jedzeniem**, np. mięsną, karmę dla kotów. Nie podawaj jeżom mleka i nabiału!
- **Poszukaj w internecie kontaktu do ośrodka rehabilitacji dzikich zwierząt.** Podpowiedzą, co należy robić dalej.

Oczyść doniczki po sezonie

- W pozostawionych wewnątrz ceramicznych donic grudkach ziemi czy resztkach roślin **mogą zimować szkodniki, np. przędziorki.**
- **Namocz pojemniki w ciepłej wodzie z płynem do naczyń** i wyszoruj.
- **Pojemnik, w którym rosła chora roślina, dodatkowo odkaź** roztworem wybielacza z wodą (1:10). Zanurz doniczkę na 10–15 minut i płucz, aż zniknie zapach chloru.

Fot.: Adobe Stock (9)

Załóż piankowy ochraniacz na kran

- Przed przymrozkiem **zawór w pomieszczeniu się zakręca, a kurek przy kranie odkręca**, żeby pozbyć się wody z rur.
- Armaturę możesz jednak **dodatkowo zabezpieczyć, by pogoda nie wpłynęła na kondycję uszczelek**.
- Na przygotowany do zimowania kran **załóż piankową osłonkę**. Przypomina doniczkę i **mocuje się ją do kranu sznurkiem z plastikowym ściągaczem** (jak w kurtce).

Końcówka sezonu to czas, kiedy ogród nie potrzebuje wiele uwagi wystarczy kilka celnych decyzji i ruchów, które zajmą chwilę, a wiosną oszczędzą kłopotu. Wcale nie trzeba też wszystkiego wysprzątać do czysta.

Zabezpiecz cebulki przed gryzoniami

- Cebulki wiosennych kwiatów często stają się pożywieniem dla nornic, które ryją tunele na głębokości 10-15 cm. Czyli dokładnie tam, gdzie znajdują się bulwy.
- Rozwiązaniem są **ażurowe, plastikowe koszyki, w których cebule sadzi się grupami**. Są chronione przed gryzoniami, ale też łatwiej je wykopać, gdy rośliny przekwitną.

Wykorzystaj nowoczesne narzędzia

Aparat w komórce pomoże lepiej zaplanować prace w nowym sezonie

- To dobry moment, żeby przyjrzeć się dokładnie rabatom. **Widać, które miejsca trzeba uzupełnić, fragmenty zbyt monotonne** i rośliny, które nadmiernie się rozrosły.
- **Zrób ogrodowi zdjęcia. Oprócz szerokich kadrów warto też pamiętać o zbliżeniach na poszczególne kępy.** Od razu je opisz, bo wiosną możesz już nie pamiętać.
- Na podstawie zdjęć **można zaplanować dosadzanie nowych roślin, przesadzanie i prześwietlanie mocno rozrośniętych** bylin.

Aplikacja wskaże, jak w ciągu roku słońce oświetla działkę

- W internecie **możesz sprawdzić nasłonecznienie ogrodu w różnych porach roku**, np. na kalkulatorslonca.pl.
- Wskaż na mapie lokalizację i wybierz datę i godzinę. **Aplikacja wskaże wysokość słońca oraz długość cienia** rzucanego np. przez dom czy płot.

Zatrudnij aplikacje AI do projektowania rabat

- AI **może zrobić listę roślin, które będą pasowały do miejsca** (opisz powierzchnię, typ gleby, nasłonecznienie), a także rozrysować układ nasadzeń.
- Jeśli wrzucisz zdjęcie miejsca, które chcesz zagospodarować, **AI stworzy wizualizację, jak będą wyglądały nowe rośliny.**

Zielone pogotowie

Każda pora roku ma swoje zalety, ale niesie też pewne wyzwania. Zadbaj o jesienne potrzeby swoich roślin i stwórz ogród, który karmi się deszczem!

Przygotuj rośliny na chłód i brak wody

- Kiedy natura wyraźnie zwalnia, stają przed nami dwa zadania: domknąć ten sezon i zaplanować następny.
- Daj odpocząć ziemi i **zasil ją naturalnymi odżywkami**.
- Roślinom zimującym w gruncie zapewnij odpowiednią ilość wody, a na następny rok **zaplanuj ogród, który nie boi się suszy**!

Niech nadmiar wilgoci nie będzie problemem

Włóż kalosze, weź parasol, wyjdź do ogrodu i **sprawdź, jak działka wokół domu radzi sobie z lejąca się z nieba wodą**.

Dokąd płynie deszcz?

Aby stworzyć ogród przyszłości, który potrafi **przyjąć ulewę bez szkód i zatrzymać wodę na suche tygodnie**, najpierw trzeba ocenić stan obecny. Poobserwuj drogę wody opadowej od dachu aż do ziemi. Narysuj prosty szkic, a na nim: dom, rynny, podjazd, trawnik i rabaty. Następnie zaznacz strzałkami kierunek wody: **skąd płynie, dokąd ucieka, gdzie stoi**.

Ogród deszczowy

Mianem tym określa się zagłębienie w gruncie albo szczelny pojemnik **wypełniony warstwami filtracyjnymi i obsadzony roślinami lubiącymi wodę**. Z daleka wygląda jak zwykła, może nieco bujniejsza rabata. Pod spodem **działa jak gąbka i filtr jednocześnie: przyjmuje wodę z dachu, podjazdu czy chodnika, następnie przepuszcza ją przez żwir, piasek i żyzną ziemię**, a korzenie wychwytują zanieczyszczenia. Dzięki temu woda nie ucieka, ani nie paruje, tylko zostaje w ogrodzie.

Suchy czy mokry?

W przypadku ciężkiej gliny, gdzie woda stoi długo, lepiej sprawdza się ogród „mokry”: niecka ze szczelnym dnem z folii i przelewem awaryjnym, który odprowadza nadmiar wody. Jeśli natomiast po deszczu **woda szybko wsiąka w podłoże, wystarczy ogród „suchy”, czyli chłonny**. Zwykle nie potrzebuje rur ani przelewu.

Jak duży?

Ogród deszczowy powinien mieć ok. 6% powierzchni, z której spływa do niego woda (dla dachu o powierzchni 100 m^2 to ok. 6 m^2). Przy większej inwestycji warto zatrudnić projektanta.

Kałuże na ścieżkach i podjazdach

- Utwardzone powierzchnie po deszczu często zamieniają się w małe zbiorniki. Warto przyjrzeć się, w którą stronę płyną strumyczki na podjeździe i gdzie po deszczu zostają kałuże. **To pokazuje, gdzie spadek terenu został źle uformowany**.
- Do ogrodu deszczowego **może trafiać także woda spływająca z podjazdu czy chodnika**. Wiosną warto **wkopać w ziemię plastikowe rury do drenażu**, którymi odprowadzany będzie nadmiar wody w stronę ogrodu deszczowego.

Odzyskuj wodę, która spływa z dachu i rynien

Nie masz wpływu na to, czy pada, ale możesz zdecydować, co się stanie z wodą opadową. Warto umieścić przy rynnie beczkę lub inny duży zbiornik, a następnie zgromadzoną w nich wodę przekierować do ogrodu deszczowego.

Sprytny sposób na opady

- Ogród deszczowy przypomina tort, w którym każda warstwa ma swoje zadanie. Zasada jest prosta: **na dole to, co przepuszcza wodę najszybciej** (żwir i piasek), **na górze to, co ją zatrzymuje i karmi rośliny** (ziemia ogrodowa).
- **Rośliny muszą znieść i zalanie po deszczu, i przesuszenie między opadami**. Na dno niecki, gdzie woda stoi najdłużej, nadają się: kosaciec żółty, krwawnica pospolita, tojeść kropkowana czy turzyca. Na brzegach lepiej poradzą sobie: miskant chiński, rozplenica japońska albo jeżówka.

Kiedy po raz ostatni kosić trawnik?

Aby zielona darń przetrwała zimę w dobrym stanie, nie kieruj się kalendarzem, lecz pogodą. Nie warto chować kosiarki zbyt wcześnie!

Co mieć na uwadze?

- **Murawę kosi się tak długo, jak długo rośnie.**
- Wzrost trawy ustaje, **dopier gdy średnia temperatura w ciągu doby spada poniżej 8-10°C**. Zwykle dzieje się to na przełomie października i listopada.
- W przypadku ciepłej jesieni ostatnie koszenie może przesunąć się na koniec listopada, a nawet początek grudnia.

Złote zasady

- Na zimę **najlepiej zostawić źdźbła o długości 4-5 cm**. Za wysoka trawa niesie ze sobą ryzyko gnicia oraz wystąpienia pleśni śniegowej. Z koli **zbyt krótko przycięta słabnie i łatwo przemarza**.
- Jeśli źdźbła są długie, nie ścinaj ich od razu. **Za jednym pokosem skracaj trawę najwyżej o jedną trzecią** i powtórz koszenie po 2–3 dniach.
- Koś tylko suchą trawę, bo **mokre źdźbła przyklejają się do noży, co sprawia, że rozrywają trawę zamiast ją ciąć**. To zwiększa ryzyko chorób grzybowych.
- Po ostatnim koszeniu trzeba zgrabić i zebrać pokos, żeby nie gnił. **Od października nie warto używać już funkcji mulczowania, bo rozdrobnione resztki nie zdążą zmienić się w nawóz**.

Problem z kwitnieniem hortensji

Ogrodowa hortensja nie ma kwiatów? Najczęściej **powodem są decyzje podjęte właśnie jesienią**.

- Cięcie w złym terminie. Hortensja ogrodowa kwitnie na zeszłorocznych pędach, a bez nich nie będzie kwiatów. Pąki na przyszły rok zawiązują się już pod koniec lata, tuż pod przekwitłymi kwiatostanami. **Przycięcie krzewu przy ziemi sprawi, że w kolejnym roku nie zakwitnie**.
- **Pąki hortensji mogą przemarznąć** nawet podczas późnych przymrozków. Po opadnięciu liści, krzew związuje się w stożek.

Dlaczego różaneczniki brązowieją zimą?

- Rośliny zimozielone odparowują wodę przez całą zimę, a z zamarzniętej gleby nie mogą jej uzupełnić. **Brązowienie, które jest efektem niedoboru wody, widać dopiero wiosną** lub latem, dlatego rzadko łączy się je z zimową suszą.
- To zjawisko **dotyczy nie tylko różaneczników, ale też wszystkich zimozielonych roślin**, m.in. bukszpanów, mahonii, bluszczu i ligustru oraz iglaków (poza modrzewiem).
- W listopadzie, przed nadejściem mrozów, **krzewy zimozielone i iglaki należy obficie podlać** i glebę wokół nich przykryć korą.
- Pamiętaj też o podlewaniu w cieplejsze zimowe dni.

Ochroń drzewa przed gąsienicami

- Jesienią na jabłoniach, gruszach i czereśniach **mogą pojawić się jaja piędzika przedzimka**. Wiosną rozwiną się z nich żarłoczne gąsienice.
- Aby samica dotarła do korony, musi wejść po pniu – dlatego **od połowy października na korę przykleja się lepy.** Regularnie sprawdzaj je aż do grudnia i w razie potrzeby wymieniaj na nowe.
- **Na przełomie lutego i marca opaski można zdjąć i założyć świeże**, by wyłapać gąsienice, które wylęgły się niżej i zaczną się przemieszczać.

Fot.: Adobe Stock (10)

*Teraz możesz **poprawić jakość plonów** w warzywniku*

- Jeśli w tym sezonie zbiory nie były szczególnie udane, **zadbaj, by gleba stała się żyźniejsza**.
- Niegdyś przekopanie i zostawienie grządek w ostrej skibie, czyli bez rozgrabienia, było corocznym zabiegiem. **Wystawiona na działanie deszczu, śniegu i mrozu ziemia poprawia swoją strukturę**. Chłód pomaga też pozbyć się szkodników zimujących w glebie.
- Obecne jednak zimy są cieplejsze, długie okresy mroźnej pogody i zalegającego śniegu to rzadkość. Dlatego **coroczne przekopywanie nie jest konieczne, ale warto to robić co 2-3 lata**.
- Wyjątkiem są gleby piaszczyste, które jesienią przekopuje się tylko wtedy, **gdy chcemy rozrzucić obornik lub kompost**.

wykorzystaj naturalne zasilanie

- Najlepszy **czas na rozrzucenie obornika w ogrodzie to październik**. Na glebie piaszczystej wystarczy stosować go co 2 lata, na ciężkiej – nawet raz na 4 lata.
- **Kompost warto rozkładać na przełomie października i listopada**. Grządki można przykryć słomą, żeby obfity deszcz nie wypłukał składników odżywczych.

REKLAMA

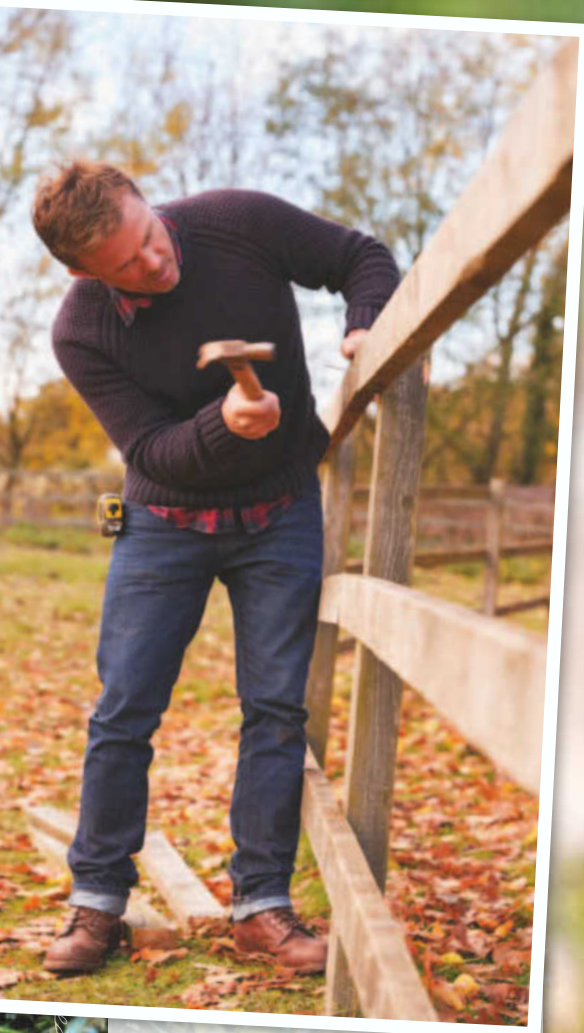

Zwierz u płotu

Choć dzikie stworzenia odwiedzające nasz ogród mogą wyglądać uroczo, potrafią wyrządzić niemałe szkody…

Jak się przed nimi chronić?

- Zamiast żywić urazę do tych żarłocznych stworzeń, które mogą zaprzepaścić efekty naszej pracy, lepiej **zabezpieczyć działkę przed ich niszczycielskim działaniem**.
- Najważniejsze, aby zadbać o **szczelne, solidne ogrodzenie** (może przydać się nawet takie o wysokości ok. 200 cm). Dobrze, by było wkopane w ziemię.
- Drewniane płoty z dużymi przestrzeniami między belkami **warto dodatkowo zabezpieczyć drucianą siatką leśną**.
- **Zabezpiecz kurnik i wybieg dla ptaków**, jeśli je posiadasz. Ochroń je ogrodzeniem, przez które nie przecisną się kuny czy szopy, i obserwuj, czy nie pojawiają się podkopy lisów czy jenotów.

Cwane lisy nie próżnują

- Jeszcze kilka lat temu były niezwykle rzadkim zjawiskiem w ogrodach – **dziś widuje się je coraz częściej**.
- Mądre ssaki zorientowały się, że w miastach i pod nimi nie zagrażają im drapieżniki, a łatwo znaleźć tam pokarm.
- Są wszystkożerne. Polują na **niewielkie gryzonie, zające czy ptaki, lecz nie gardzą też owocami**.
- Łakomym kąskiem są dla nich **resztki wyrzucane przez nas do śmietników**, ale chętnie mogą też wracać w nasze okolice, jeśli zostawiamy na zewnątrz karmę dla psów czy kotów.
- Stworzenia te **są niezwykle zwinne**. Potrafią przeciskać się przez szczeliny, biegać z prędkością 50 km/h i skakać powyżej 2 m!

Sposób na kicające głodomory

- Zające wiosną i latem żywią się nadziemnymi fragmentami roślin. Jesienią **w ich menu pojawiają się korzonki i inne podziemne części roślin, a zimą obgryzają gałęzie i korę drzew oraz krzewów** (dlatego warto je zabezpieczyć).
- Jeśli zostawisz w określonym miejscu ścięte gałęzie, zwierzęta będą mogły skorzystać z nich, zamiast z rosnących drzewek.
- Po zimie zające ogryzają młode pędy i pączki. Zabezpiecz uprawy, ale rozważ też **stworzenie specjalnego miejsca do żerowania**. Odciągnij uwagę zwierząt od grządek, np. zeszłoroczną kapustą czy marchwią.
- W ochronie roślin pomocne bywają również **puszki zawieszone na tyczkach lub sznurkach** (poruszane przez wiatr będą płoszyć zwierzęta).

W trosce o cenne uprawy

- Aby zapobiec podgryzaniu gałęzi i kory drzew oraz krzewów owocowych, **zabezpiecz rośliny plastikowymi osłonkami lub siatką**.
- Warto zainteresować się również specjalnymi **preparatami (np. granulatami) oraz urządzeniami odstraszającymi** niektóre zwierzęta.
- Istnieją też **środki do ochrony drzew przed ogryzaniem**. Zwykle mają postać past lub farb, którymi smaruje się korę.

Dziki na horyzoncie

Zwierzęta te coraz częściej wkraczają na tereny podmiejskie. Często bez problemu podnoszą płotki mające chronić ogród przed zwierzyną, dlatego ważne jest wzmocnienie ogrodzenia u dołu, zwłaszcza że dziki lubią buchtować, czyli ryć w ziemi. Zabezpiecz też kompost siatką i przykryj go.

Nie czekają na zaproszenie

- Do ogrodów mogą zaglądać sarny i rogacze (nazywane też kozłami), które n**iszczą grządki i objadają korę** drzew.
- Nierzadko także **kopią w ziemi w poszukiwaniu korzeni roślin**, co może prowadzić do uszkodzenia krzewów czy bylin, a w efekcie – zaburzać ich dalszy wzrost.
- Bywa też, że usiłując przeskoczyć ogrodzenie, demolują je.

Fot.: 123RF/Picsel; AdobeStock (3); Shutterstock

Zapytaj eksperta o poradę

Nasi specjaliści dołożą wszelkich starań, by znaleźć rozwiązanie Waszych problemów ogrodniczych.

Ireneusz Sosna
ekspert z zakresu sadownictwa

Diana Szczęsna
ekspertka z zakresu uprawy roślin ozdobnych

Piotr Chohura
ekspert z zakresu warzywnictwa

Katarzyna Gawęda-Białostocka
ekspertka z zakresu architektury krajobrazu

O czym pamiętać, aby drzewka owocowe dobrze się rozwijały?

Chciałbym kupić i posadzić kilka drzewek owocowych z gołymi korzeniami. Jak z nimi postąpić?

Piotr, e-mail

- Drzewa owocowe z gołym korzeniem sadzi się poza okresem wegetacji, czyli jesienią lub wczesną wiosną.
- W listopadzie wciąż jeszcze można zakładać sad – pod warunkiem, że gleba nie jest zamarznięta.
- W pierwszej kolejności należy zastanowić się, gdzie dokładnie posadzimy rośliny i określić powierzchnię, jaką zajmie sad. Proszę pamiętać, że drzewa będą się rozrastać, więc młodych roślin nie należy sadzić zbyt gęsto.
- Warto również ocenić warunki glebowe panujące na działce oraz zbadać ziemię w jednej z Okręgowych Stacji Chemiczno-Rolniczych, aby dobrać odpowiednie gatunki, którym będzie u nas najlepiej.
- Przed sadzeniem należy zanurzyć korzenie drzewek w wiadrze z wodą, dzięki czemu staną się wilgotne.
- Jeśli nie może pan posadzić roślin zaraz po przywiezieniu do domu, proszę przysypać korzenie ziemią.

Drzewka z odkrytymi korzeniami są tańsze i łatwiejsze w pielęgnacji niż te w pojemnikach.

- Podłoże przed sadzeniem okazów należy przekopać z kompostem.
- Po wykopaniu dołka i włożeniu do niego drzewka warto rozłożyć korzenie i sprawdzić, czy początek bryły znajduje się na równi z powierzchnią ziemi.
- Po zasypaniu dołka mocno uklepujemy glebę wokół pnia i obficie podlewamy drzewko.

Adres redakcji:
Mam Ogród
ul. Motorowa 1, 04-035 Warszawa
e-mail: ogrody@bauer.pl

Redaktor Naczelna: Marta Lubartowska
Redaktor Zarządzająca: Elżbieta Bożek
Sekretariat: Agnieszka Niewiadomska

HUB PORADNIKI
Redaktor Zarządzająca: Monika Bobowska
Zastępca Redaktor Zarządzającej: Ilona Zawistowska
Zdrowie i psychologia: Małgorzata Germak (planer), Anna Szatan (koordynator), Marzena Bartoszuk, Magdalena Bauman, Agnieszka Czechowska, Patrycja Gruman, Barbara Komorowska, Magdalena Kozińska, Agnieszka Laszczka, Anna Penconek, Anna Skoczeń
Kuchnia: Dorota Sychowiec (planer), Maria Korczyńska (koordynator), Magdalena Lipka-Kozanka, Kinga Różycka-Kościuk, Barbara Tuleja
Trendy: Ilona Zawistowska (planer), Katarzyna Bokuniewicz, Ewa Hawrylik, Iwona Jakubowska-Hertz, Monika Kondela (koordynatorzy), Ewa Adamiak, Katarzyna Gawęda-Białostocka, Małgorzata Krośnicka, Magdalena Lipka-Kozanka, Anna Mietelska, Hanna Wojciechowska-Schwarz
Prawo: Elżbieta Wichrowska (planer), Aleksandra Adamiak, Anita Czerska
Podróże: Paweł Zapała (planer), Agnieszka Bartnikowska
HUB FOTOEDYCJA
Lider: Agata Zasada
Koordynatorzy: Emil Przygodzki, Magdalena Wojno
HUB GRAFICZNY
Dyrektor: Robert Latek
Liderzy: Agnieszka Andrzejewska, Michał Leuszniewicz, Wojciech Makowski
Koordynatorzy: Małgorzata Kaptur, Bartłomiej Raźny
Graficy: Leszek Chyliński, Jacek Czekała, Anna Fortuna, Robert Kowalczyk, Monika Grunt-Maj, Grażyna Szulkowska, Robert Zalewski

Wydawnictwo Bauer Sp. z o.o. Sp. j., ul. Motorowa 1, 04-035 Warszawa

Prezes Zarządu: Tomasz Namysł
Członkowie Zarządu:
Andrzej Choynowski, Marek Lasota

Director, Publishing Management / Dyrektor Pionu Wydawniczego Marek Lasota
Publisher/Wydawca: Magdalena Kotowska
Dyrektor Produkcji: Piotr Orełko

Dyrektor Biura Reklamy: Izabela Sarnecka
Biuro Reklamy: ul. Motorowa 1, 04-035 Warszawa
www.reklama.bauer.pl
katarzyna.kilanowska@bauer.pl

Dyrektor Public Relations: Maciej Brzozowski

Dyrektor ds. Dystrybucji i Obsługi Klienta:
Piotr Ludwicki; e-mail: piotr.ludwicki@bauer.pl
Prenumerata redakcyjna krajowa i zagraniczna:
67 210 86 05, e-mail: prenumerata@bauer.pl

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie: **www.czytelnia.pl**

Okładka: Adobe Stock
Druk: Walstead Kraków Sp. z o.o.
Copyright:
Wydawnictwo Bauer Sp. z o.o., Sp. j., Warszawa
Wydawnictwo jest członkiem Polskiej Izby Wydawców. Rozpowszechnianie wszelkich materiałów redakcyjnych bez zgody Wydawcy jest zabronione. Wydawca ostrzega P.T. Sprzedawców, że sprzedaż aktualnych i archiwalnych numerów czasopisma po innej cenie niż wydrukowana na okładce jest działaniem na szkodę Wydawcy i skutkuje odpowiedzialnością sądową. Za treść ogłoszeń redakcja ponosi odpowiedzialność w granicach wskazanych w ust. 2 art. 42 ustawy Prawo prasowe. Wszelkie skargi, reklamacje i pytania dotyczące publikowanych reklam należy kierować na adres: **reklama@bauer.pl**

Fotorealistyczne obrazy w tym wydaniu, które zostały wygenerowane lub zmodyfikowane przy użyciu sztucznej inteligencji, oznaczamy następującym symbolem ;✦

Fot.: Adobe Stock; Shutterstock (2)

Jak postąpić z tygrysówką, by znów kwitła w przyszłym roku?

Chciałabym wykopać tygrysówkę i zasadzić ją w następnym sezonie. Czy to może się udać? Co dokładnie powinnam zrobić?

Patrycja Skot, e-mail

• Tygrysówki nie są odporne na mróz, dlatego przed nadejściem zimy należy je wykopać i przechować w pomieszczeniu, w którym nie zagrażają im ujemne temperatury.
• Cebule sadzi się do gruntu na przełomie kwietnia i maja, a wykopuje w październiku, gdy liście zżółkną i ususzą się. Wówczas należy ostrożnie wyciągnąć okazy z ziemi i odciąć liście kilka centymetrów nad cebulą.
• Cebule razem z cebulkami potomnymi najlepiej przechowywać w torfie, w pomieszczeniu o temperaturze ok. 5°C. Wyższa temperatura pobudza bowiem cebulki do szybszego wzrostu, a to może się zakończyć ich gniciem.

Nieśplik japoński nie lubi dużych mrozów

W moim nowym domu na tarasie rośnie nieśplik japoński. Co zrobić z nim przed zimą?

e-mail

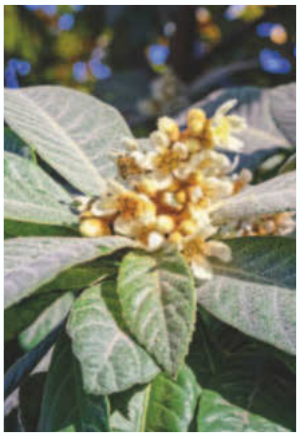

• Gatunek ten znosi mrozy do ok. -10°C, lecz młode rośliny są mniej wytrzymałe i nie należy narażać ich na temperatury poniżej 0°C.
• Nieśplika na okres zimowy najlepiej wnieść do jasnego, chłodnego pomieszczenia o temperaturze ok. 0°C i podlewać raz w miesiącu. Z nawożeniem proszę wstrzymać się do wiosny.

Chcesz zapytać o poradę? Napisz do nas!
Potrzebujesz wskazówek? Jesteśmy tu dla Was! ogrody@bauer.pl

REKLAMA

ODKRYJ MĄDROŚĆ KWIATÓW

Wyglądają niepozornie i wydaje się, że to bez znaczenia, po jakie sięgniemy. A jednak dobór odpowiedniego modelu może bardzo ułatwić pracę!

Grabie,

czyli narzędzia wyspecjalizowane

klasyczne

Proline 12387
cena ok. 35 zł, MEDIA EXPERT
- uniwersalne grabie z głowicą ze stali i drewnianym trzonkiem; szerokość 42 cm, 16 zębów

Kiedy się sprawdzą?
- do **przygotowania grządek** przed siewem i sadzeniem
- podczas **porządkowania terenu oraz rozprowadzania nawozu**

Do czego się nie nadają?
- **do wygrabiania trawnika**, bo sztywne zęby wyrywają darń
- **do zgrabiania liści**, bo przestrzenie między zębami łatwo się zapychają

Zalety warte uwagi
- sztywna konstrukcja przenosi cały nacisk na glebę, co **ułatwia wyrównywanie nawet gliniastego podłoża**
- sprzedawane **w komplecie razem z trzonkiem**
- korzystna **cena**

Jakie mają wady?
- **mocowanie uchwytu trzonka jest nitowane** – z czasem może się luzować

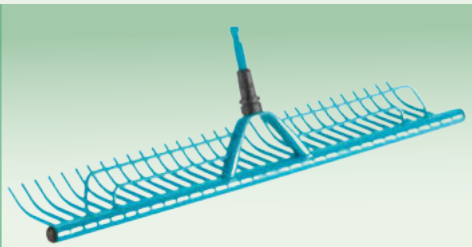

do trawnika

Gardena Combisystem
cena ok. 99 zł, LEROY MERLIN
- grabie ze stali pokrytej tworzywem sztucznym (duroplastem); szerokość 60 cm, 32 zęby

Kiedy się sprawdzą?
- **przy zbieraniu skoszonej trawy**, także mokrej i sfilcowanej
- **do zgarniania liści** z dużych, równych powierzchni

Do czego się nie nadają?
- **do grabienia ziemi** i wyrównywania grządek, bo głowica jest za szeroka
- do **ciasnych miejsc**, np. między krzewami czy przy obrzeżach

Zalety warte uwagi
- producent daje **25 lat gwarancji** po zarejestrowaniu produktu
- pasuje do różnych drążków z linii Combisystem – **jeden drążek do wielu narzędzi wymaga mniej miejsca** do przechowywania

Jakie mają wady?
- **drążek trzeba dokupić osobno**, co podnosi cenę narzędzia

wachlarzowe

Fiskars ONE CLICK
cena ok. 89 zł, OBI
- głowica wykonana ze stali i aluminium; szerokość 42 cm, 22 elastyczne, stalowe zęby

Kiedy się sprawdzą?
- **przy grabieniu liści** z trawnika, podjazdu, spod drzew i krzewów
- **do regeneracji trawnika** – usuwają mech i filc, nie naruszając murawy

Do czego się nie nadają?
- **do przygotowywania grządek i wyrównywania terenu**, ponieważ sprężyste zęby wyginają się na twardych grudach ziemi

Zalety warte uwagi
- pasują do trzonków systemu OneClick, co **pozwala dopasować długość narzędzia do naszych preferencji i wzrostu**
- grabie **są bardzo lekkie**, co ułatwia codzienną pracę

Jakie mają wady?
- **drążek trzeba dokupić osobno**, co podnosi cenę narzędzia

Fot.: Adobe Stock; materiały prasowe

Znalezione w sklepie

Gdy drapie w gardle...

Cukierki szałwiowe firmy Reutter działają odświeżająco na śluzówkę jamy ustnej, gardła i górnych dróg oddechowych. Zawierają naturalny ekstrakt i olejek szałwiowy, prawdziwy miód i witaminę C. Mają najwyższej jakości naturalny skład. Polecane dla całej rodziny. Dostępne w aptekach i zielarniach. Cena: ok. 11 zł

Masz to w naturze

Herbatka Herbapol Lekki Brzuch to ziołowo-owocowa mieszanka po posiłku. Wspiera trawienie, zmniejsza uczucie pełności, wspomaga wątrobę. W składzie m.in: mięta, kurkuma, imbir i mango. Cena: 5,39 zł/op.

Praktyczny pomocnik

Zestaw: akumulatorowa wiertarko-wkrętarka udarowa Parkside 20 V (akumulator 2 Ah + ładowarka 2,4 A) przyda się w każdym domu – wierci i wkręca. Cena: 216,60 zł, Lidl.pl

I kurz znika w mig!

Miotełka Vileda Flex & Catch usuwa 3× więcej kurzu niż tradycyjne. Elastyczna główka dociera do zakamarków, a technologia 360° zbiera kurz z każdej strony. Miotełka z długą rączką + 1 wkład, 34,99 zł

Dokarmiaj ptaki

Drewniany karmnik to idealna propozycja dla każdego miłośnika poranków przy śpiewie ptaków. Można go zamontować w każdym miejscu, nawet na balkonie, esklep.legutko.com.pl, ok. 35 zł

Zdrowie z kuchni

„Zioła i przyprawy", Cizinzia Trenchi. Owoce, warzywa i zioła wspierają dobre samopoczucie. Książka pokazuje, jak przygotować domowe środki na drobne dolegliwości – do stosowania wewnętrznie i zewnętrznie. Wyd. Jedność, ok. 28 zł

Spray na kuny

Preparat skutecznie odstraszający kuny może być stosowany w pomieszczeniach, pojazdach, szafach... Przy sprzyjających warunkach pogodowych działa aż do 8 tygodni. Więcej informacji na bros.pl; cena: ok. 20 zł,

Pokonaj to nieznośne zmęczenie

Bioradix to suplement diety dla osób z niedoborami żelaza. Zawiera organiczne żelazo, witaminy i minerały w płynie (m.in. na bazie miodu). Więcej na: bioradix.pl. Cena: ok. 50 zł/500 ml

PROMOCJA

Poziom cukru pod kontrolą

Suplement diety Zuccarin z wyciągiem z morwy białej i chromem. Wspiera ograniczenie przyswajania cukru i skrobi po posiłkach. Preparat dostępny w aptekach i na newnordic.pl. Cena: ok. 60 zł/60 szt.

Fot.: Adobe Stock (3); materiały prasowe

Kwiatowa panorama

powyżej kolana
wykres, schemat
puszczane fantazji
czwarta część garnca
naukowiec / na zapiski
entuzjasta, wielbiciel
... Wolności w Nowym Jorku / spod pędzla malarza
bodzie nimi koza / damska marynarka
... Galilejska / nawał myśli
wyznawana na spowiedzi
narzędzie do kucia
kobieta po ślubie
wyobrażenie, pojęcie
1
zakaźna choroba
rozgardiasz, galimatias
siały ją panny / bajkowy potwór
ciasto jubilata
pęk piór u czaka
ciało lotne / szeroki u hojnego / początek dnia
ma głos ostatnie
A4 Avant na szosie
góra tułowia
... rażenia, moc
żołnierski krok / bieda
zżera żelazo
normy i wzorce postępowania
osiadła na Araracie
3
tortury fizyczne lub moralne
zaloty głuszców
ulubieniec, faworyt
leśny ssak z szablami / wielkie drzwi
bywa kolczasty
obok nazwiska
6
zakaźna choroba / w ręku filatelisty / kończy spór
droga wśród drzew
dygresja
wieczorne przyjęcie
rurka z bibuły
z rodziny łuszczaków
kurek, cyngiel
najemny robotnik rolny
do parzenia herbaty w Rosji
ziemia uprawna
ojciec ojca albo matki
7
natarcie, uderzenie
4
muszkatołowa
chwyt komediowy
sztuka teatralna
tlenowy w erce / epoka Rubensa
lokum dla krów
żyzna gleba
szop czyściosek
zakres zjawiska
ratunkowe wyrzucane za burtę
czarodziej / na dziurze
drzewo o szarej korze
zamaszysty pod listem
pogoda
chodzi w turbanie
skorupiak w zodiaku
duży pustorożec
5
władca Kuwejtu
ciasto zwinięte w rulon
skupisko drzew
tropi na polowaniu
do niego się dąży
po alfie / niejedna w talii
„kotlet" bzdur
wózek na budowie
2

1	2	3	4	5	6	7

Fot.: Adobe Stock

KOLAGENCITO

– dobry wybór każdego dnia!

Postaw na KolagenCito - wysokiej jakości kolagen i witamina C w jednym!

Produkt wzbogacony z kolagenem i witaminą C dla osób, które chcą świadomie dbać o swoją codzienną dietę. Wygodna forma miękkich pastylek sprawia, że KolagenCito możesz mieć zawsze przy sobie. KolagenCito – dobry wybór! To produkt stworzony z myślą o osobach, które cenią doświadczonego producenta, wygodną formę oraz znane składniki. KolagenCito zawiera kolagen oraz odpowiednią ilość witaminy C, która pomaga w prawidłowej produkcji kolagenu, w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania skóry, kości, chrząstki, dziąseł oraz naczyń krwionośnych.
Dzięki praktycznej formie miękkich pastylek nie wymaga rozpuszczania ani przygotowywania. Wystarczy ssać do 3 pastylek dziennie – wygodnie w domu, w pracy, w podróży czy podczas aktywnego dnia. To prosty sposób na wzbogacenie codziennej diety o kolagen i witaminę C. Ponadto witamina C pomaga w prawidłowym funkcjonowaniu układu odpornościowego oraz w ochronie komórek przed stresem oksydacyjnym. W nowoczesnej formie KolagenCito to twój codzienny przyjaciel.
KolagenCito to także doskonały pomysł na praktyczny i wartościowy prezent dla bliskiej osoby, która dba o zdrowy styl życia i świadome odżywianie. Eleganckie opakowanie produktu sprawia, że będzie trafionym upominkiem na wiele okazji.
Produkt jest chroniony prawem patentowym na świecie, co potwierdza jego oryginalność i wyjątkowy charakter. Wybierając KolagenCito, sięgasz po produkt opracowany z myślą o wzbogaceniu diety i codziennym komforcie stosowania.
KolagenCito – wygoda i sprawdzone składniki każdego dnia.

Kupisz w aptekach i sklepach zielarskich.

Producent: Reutter GmbH Dystrybutor: P.P.H.U. IZAKPOL ul. Dąbrowskiego 5 96-300 Żyrardów, izakpol@go2.pl

AKUMULATOROWA, BEZPRZEWODOWA, PRZENOŚNA MYJKA WYSOKOCIŚNIENIOWA

REKLAMA

TURBOJET CLEANER

TURBOJET CLEANER

NOWOŚĆ! ZAMÓW ZA 199 ZŁ!

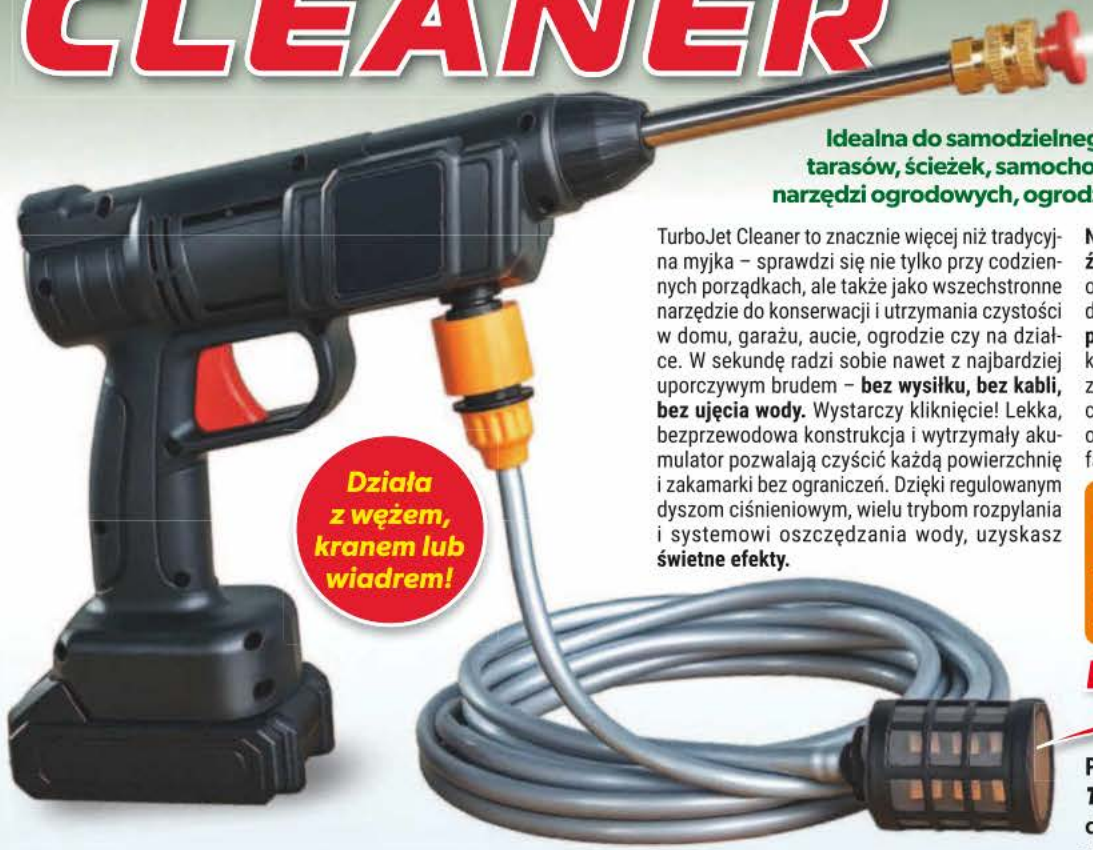

Idealna do samodzielnego czyszczenia okien, tarasów, ścieżek, samochodów, rowerów, rynien, narzędzi ogrodowych, ogrodzeń i wielu, wielu innych...

Działa z wężem, kranem lub wiadrem!

TurboJet Cleaner to znacznie więcej niż tradycyjna myjka – sprawdzi się nie tylko przy codziennych porządkach, ale także jako wszechstronne narzędzie do konserwacji i utrzymania czystości w domu, garażu, aucie, ogrodzie czy na działce. W sekundę radzi sobie nawet z najbardziej uporczywym brudem – **bez wysiłku, bez kabli, bez ujęcia wody.** Wystarczy kliknięcie! Lekka, bezprzewodowa konstrukcja i wytrzymały akumulator pozwalają czyścić każdą powierzchnię i zakamarki bez ograniczeń. Dzięki regulowanym dyszom ciśnieniowym, wielu trybom rozpylania i systemowi oszczędzania wody, uzyskasz **świetne efekty.**

Nie potrzebujesz dostępu do prądu ani stałego źródła wody! Możesz podłączyć myjkę do węża ogrodowego i kranu, a nawet do zwykłego wiadra z wodą, co zapewnia **mobilność i swobodę pracy.** Potężny strumień wody w mig usunie kurz, błoto, ziemię, osady, pajęczyny i zaschnięte zabrudzenia. To idealny sprzęt dla osób, które chcą samodzielnie zadbać o czystość w domu, odświeżyć ogród czy przywrócić samochodowi fabryczny blask.

PRECYZYJNE DYSZE

- Strumień bezpośredni
- Myjka wachlarzowa
- Myjka pianowa

DZIAŁA Z WIADREM!

Podłącz swój ***Turbojet Cleaner*** do kranu lub włóż wąż do zwykłego wiadra z wodą – ***czyść bez kabli i ograniczeń!***

ZASIĘG DO 10 METRÓW!

IDEALNA DO OKIEN...

SAMOCHODÓW I ROWERÓW...

TARASÓW I NIE TYLKO...

- WYDAJNA POMPA 150W
- WYSOKIE CIŚNIENIE
- AKUMULATOR LITOWO-JONOWY 21V
- BEZPRZEWODOWA

W ZESTAWIE OTRZYMASZ:

- 1 x Myjka TurboJet Cleaner
- 1 x Lanca przedłużająca
- 1 x Wąż wodny 5 metrów
- 1 x Filtr
- 1 x Pojemnik na pianę
- 1 x Dysza 0°
- 1 x Dysza 40°
- 1 x Złącze do butelki
- 1 x Ładowarka do akumulatora
- 1 x Akumulator litowo-jonowy 21V

NOWOŚĆ!

ZADZWOŃ I ZŁÓŻ ZAMÓWIENIE!

Masz szansę otrzymać oryginalną myjkę TurboJet Cleaner

w cenie 199 ZŁ!

Oferta obowiązuje do wyczerpania zapasów

Zadzwoń teraz:

71 300 37 60

Pon.-pt. 8:00-20:00, sob. i niedz. 9:00-20:00; Standardowy koszt połączenia telefonicznego dla danego operatora.

Szczegóły oraz informacje dotyczące zwrotów i reklamacji dostępne są pod adresem sprzedawcy: Nargo Invest Sp. z o.o., ul. Żołnierzy i Armii Wojska Polskiego 10/B6, 81-383 Gdynia, +48 538448631, contactpl@globadvice.info. Regulamin: https://customers-statute.com/statute/pl/.